

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 2.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čekov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 13. maja.

Bloc national, t. j. zmerne francoske republikanske stranke, ki so šle pod vodstvom ministrskega predsednika Raymonda Poincaréja s trdno vero v zmago v volilni boj, so doživele pri nedeljskih parlamentarnih volitvah v Franciji težek in nepričakovan poraz. Rezultat ni presenetljiv, saj francoske javnosti, ampak vso Evropo in njega posledice za francosko notranjo in zunanjo politiko trenutno še ni mogoče presoditi. Levičarski blok pod vodstvom Aristida Brianda, Édouarda Herriota in Painlevéja je izvojeval odločilno zmago in integralni sardnemu bloku ni manj kakor 160 mandator. Od skupnih 584 mandatorov si jih je priboril Poincaré samo 208.

Že približno pred dvema mesecema je sicer izgledalo, da bodo sedanje volitve končale s razpadom narodnega bloka in zmago levičarjev. Takrat je bil že gotov radikalno - socialistično - komunistični aranžman in so se se takrat imenovali Briand, Herriot in drugi kot Poincaréjevi nasledniki. To je bilo o priliki zadnje francoske kabinetske krize. Toda Poincaré je takrat — kakor se je izkazalo sedaj — seveda le začasno — z energično in spretno gesto razvozljal zamotani položaj in celo ojačal svojo pozicijo v parlamentu. Obnovil je namreč še v pravem trenutku svoj kabinet, poklical v njega nekaj sposobnih levičarskih politikov in zavzel v nekaterih potrajnih vprašanih stališča, s katerimi se je približal levičarjem, ne da bi se pri tem izneveril bistvenim točkam svojega programa. S to taktiko je zaneseno pariral odpor leve.

Nedeljske volitve so pokazale, da se je energični in spretni Raymond Poincaré pri teh računih temeljito motil. Francosko javno mnenje se je preokrenilo na levo in izreklo Poincaréju in istočasno tudi ustanovitelju narodnega bloka, predsedniku republike Millerandu, nezaupanje. Težko je reči, kaj je pravzaprav vzrok popolnega prekreta v mišljenju francoskega naroda. Nedvomno pa sta igrala glavno vlogo dva jako važna še ne rešena problema: odpor proti silnemu porastu davkov, ki ima za posledico vedno bolj naraščajočo druginjo v Franciji, in pa želja francoskega naroda po miru v zunanji politiki. Ogromno povišanje davkov, s katerimi je skušal Poincaré uravnovežiti proračun in preprečiti spekulacijo inozemstva s francosko valuto, je vzbudilo med narodom seveda veliko neljubo. In to razpoloženje je znala levičarja jako spretno izrabiti. Francoski narod je z nedeljskimi volitvami nedvomno pokazal, da želi predvsem tove orijentacijo v domači notranji politiki.

Ali naj znači poraz Poincaréja in njegovega narodnega bloka tudi začetek po temeljiti izpremembi dosedanjega kurza v zunanji politiki, to bo pokazala že najbližja bodočnost. In to vprašanje ravno najbolj interesira evropsko javnost, predvsem Nemčijo in s Francijo alirane države. Preokret francoske politike napram Nemčiji in Rusiji bi imel nedvomno nedogledne posledice. Toda, ako ne varajo vsa znamenja, je začela Francija po nedeljskih volitvah v precej enak položaj, kakor Nemčija po volitvah v državni zbor dne 4. maja, ki nikakor niso prinesle jasnega odgovora na najbolj pereče nemško vprašanje: odločitev ali sprejem in izvedba predlogov izvedencev. Eno pa je gotovo: vled poraza narodnega bloka v Franciji, ki je bil v politiki napram Nemčiji intransigent in zahteval izvedbo verzajske mirovne pogodbe z vso doslednostjo, so se zmanjšale šanse nemške reakcije, ki je prišla znatno skrajšana v nemški državni zbor in reklamira kot najmočnejša stranka v mestu državnega kanclerja. Ne glede narodnega bloka v Franciji predstavlja na vsak način krepek proti naraščanju reakcionarjev v Nemčiji.

Nedvomno pa mora Poincaré vsled poraza pri volitvah izvajati konsekvence. In to je tudi že storil. Po najnovejših poročilih je namreč na današnji seji ministrskega sveta, ki je vršila pod predsedstvom predsednika republike Milleranda, sklenil predložiti demisijo svojega kabineta, kar se zgodi dne 1. junija, ko prevzame novo izvoljena zbornica svoje funkcije. Organi leve ventilirajo istočasno tudi vprašanje demisije predsednika Milleranda, kar pa je po ustaljeni seveda nedopustno in obenem v nasprotju z republikansko tradicijo v Franciji. Čeprav radikalni in socialisti Milleranda očitajo, da je pravzaprav on ustanovitelj narodnega bloka, s katerim se je vedno tudi

Kriza se bo zavlekla še par dni?

ZADNJI POSKUSI KRONE ZA DELAZMOŽNOST PARLAMENTA. — OPTIMIZEM V VLADNIH KROGHI. OBUP PRI OPOZICIONALCIH. — VSE STRANKE SE MRZLIČNO PRIPRAVLJAJO ZA VOLITVE.

Beograd, 13. maja. p. Situacija v razvoju krize je ostala tudi še danes neizpremenjena. Od opozicije danes ni bilo slišati sprejet v avdienci, pač pa so bili sprejeti in so se pri kralju dali časa zadržati gg. Pribežević, Ljuba Jovanović in Peleš. Informacije, ki prihajajo od osebnosti v bližini dvora, zatrjujejo, da kralj še vedno želi, da bi se sestavila delavna vlada s kakršnokoli kombinacijo. Radičevci so izključeni iz vsake kombinacije. Tudi ni pričakovati, da bi kralj poveril vlado za kako kombinacijo, v kateri bi ne bila Pašić in Pribežević.

V vladnih strankah vlada z ozirom na situacijo polno zaupanje, da bo končna rešitev izpadla njim v prilog, dočim se je opozicionalec lotil že popoln obup, tako da so začeli njihovi ljudje že zapuščati Beograd. Tudi Spaho se je že odpeljal v Sarajevo. Na čeli črti predvladuje prepričanje, da stojimo neposredno pred novimi volitvami, vsled česar se sedaj v parlamentarnih krogih ne govori več toliko o krizi, kakor o volitvah. Vse stranke se pečejo že s postavljanjem kandidatov ter z podrobnimi vprašanji volilne taktike. Zlasti marljiv na pripravah za volitve je tudi opozicionálni blok, kar najbolj dokazuje, da nima nobene nade več, da bi on dobil kak mandat za sestavo vlade.

Beograd, 13. maja. r. 31. dan vladne krize je potekel brez odločitve. Danes je bil sprejet pri kralju minister prosvete Svetozar Pribežević, za njim pa bivši minister za socialno politiko dr. Dušan Peleš, ki je ostal pri kralju tudi na večerji. Beograd, 13. maja. r. Popoldne od 16. do 17. se je vršila konferenca med Ljubo Jovanovićem in Nikolo Pašićem. Pašić se je mudil v predsedništvu vlade do 20.30. Po gotovih informacijah se računa, da ne pride do rešitve krize še nekaj dni, ker želi kromu še vedno, da se sestavi poslovna vlada. Zato podvzame še nekaj poskusov, ali se ne bi mogel parlament vendar še usposobiti za delo. Verzi o misli našega poslanika v Berlinu g. Balugdžića se iz vladnih krogov odločno demantirajo. Sploh proglašajo radikalni kombinacije, ki se o tem širijo v zadnjih dneh v politični javnosti, za popolnoma nezmogljive. Politčna situacija stoji v znaku živahne predvotivne agitacije. To dokazujejo različni incidenti na zborovanjih po deželi in mrzlična potovanja politikov po svojih volilnih okrožjih.

SEJA OPOZICIONALNIH ŠEFOV.

Beograd, 12. maja. p. Na nocojšnji običajni seji šefov opozicionalnih skupin

so razpravljali o tisku prilikom volitev ter o drugih vprašanih volilne taktike. V komunikaciji, ki so ga po sebi izdali, napadajo vlado zaradi neuspešnih blokaških zborovanj, češ da ona tolerira nezakonitosti, ki se pojavljajo na blokaških shodih.

RADIČEVCI SE VEDNO UPAJO.

Beograd, 13. maja. p. Nocoj je posl. Predavec novinarjem izjavil, da se bo kriza po njegovem mnenju rešila parlamentarnim putem ter da bo mandat za sestavo nove vlade dobil opozicionálni blok. Predavec je izrazil tudi svoje ogorčenje nad pogoji, ki jih je postavil Marko Trifković za sestavo koncentracijske vlade, iz katere bi bili radičevci popolnoma izključeni.

PRIBOD BALUGDŽIČA V BEOGRAD.

Beograd, 12. maja. p. Jutri dopotuje v Beograd naš poslanik v Berlinu g. Balugdžić. Njegov prihod se spravlja tudi v zvezi s rešitvijo krize. Blokaški krogi sro na akcijo g. Balugdžića z nezaupanjem, ker so izgubili vsako nado na uspeh svoje akcije. Pri tem pa še trdijo, da je Balugdžić poklican sestaviti nekako nevtrarno vlado. Vse vesti te vrste so iz trte izvir, ker je vsaka izven parlamentarna rešitev krize nemogoča.

ZAPLEMBA «NOVOSTI».

Beograd, 13. maja. r. Današnja številka zemljoradniških «Novosti» je bila zaplenjena, kakor se govori, radi žalitve Veličanstva. Oblast je vzela vse številke iz prometa.

DAVIDOVIČEVA NEDOSLEDNOST.

Beograd, 13. maja. r. Današnja «Reč» komentira članek «Novosti» od davi, radi katerega so bile zaplenjene. Pravi, da je značilno, ker napadajo «Novosti» krono radi tega, ker ne da mandata Lj. Davidoviču. Dalje napada današnja «Reč» Ljubo Davidoviča, da sodeluje z dr. Kraftom, voditeljem Nemcev, in Ferar begom Drago, voditeljem džemijetovcev. «Reč» očita Davidoviču, da je preje napadal radikalce, ker so sodelovali z narodnimi manjšinami; a danes sodeluje on z njimi proti državnemu in narodnemu edinstvu.

RADIČEVSKA PRISEGA.

Beograd, 13. maja. r. Današnja «Reč» priobčuje vest, da je poslanec Radičeve stranke Stjepan Dombai v selu Bračku izjavil pred seljaki, da prisega radičevcev ne velja ter da je dobil Radič od papeža zase in svoje poslance dovoljenje, da lahko prisegajo, a da ta prisega ne drži.

Rumunski kralj v Londonu

London, 13. maja. j. London je danes stal v znamenju poseta rumunske kraljeve dvojice, ki se je v svečanem sprejemu v spremstvu angleške kraljeve dvojice peljala v Guildhall, kjer so jo pozdravili londonski župan, ministrski predsednik Macdonald in več politikov. Rumunski kralj se je v angleškem jeziku zahvalil za sprejem v Angliji. Po zajutru, ki ga je londonska city dala na čast gostom, je rumunski kralj podelil londonskemu županu veliki križec rumunskega kronskega reda. V sredo si bosta rumunska gosta ogledala razstavo v Wembleyju.

ODPOVEDAN BETETTOV KONCERT V TRSTU.

Trst, 13. maja. l. Koncert ljubljanskih umetnikov de Thierry, Betetta in Kumarja, ki bi se moral vršiti danes v veliki dvorani «Circolo Artistico», je bil iz nepredvidenih vzrokov odgođen. Dan koncerta se naznani.

identificiral. Dve imeni se imenujeta kot nova moča Francije: Édouard Herriot in pa Aristide Briand, ki se je pred dvema letoma po konferenci v Cannesu, na kateri je pristal na Lloyd Georgeovo politiko zmernosti in popustljivosti napram Nemčiji, moral umakniti Poincaréju, ki je zagovarjal politiko železne roke in brezpopustne izvedbe verzajske mirovne pogodbe. Največ šans pa ima za sestavo nove vlade Herriot, vodja radikalnih socialistov. Imenujejo se že tudi imena poslancev, ki bi stopili v njegov kabinet. Herriotova vlada bi izvršila predvsem temeljite izpremembe v notranji politiki, dočim so smernice njegove zunanje politike še popolnoma nejasne. Najbrže hoče počakati na razčiščenje situacije v Nemčiji, nakar se odloči za politiko pomirljivosti napram Nemčiji ali pa bo šla pota Poincaréjeve vlade. Vse je odvisno le od dobre volje Nemčije same.

Levičarska zmaga tudi na Japonskem

Pariz, 13. maja. j. V tukajšnjih japonskih krogih se doznajajo nastopne številke o izidu japonskih volitev, ki so se vršile zadnje nedelje: Demokratična opozicija 146 mandator, vladna stranka 120, Sujuj-stranka, ki je izstopila iz vlade 110, reformistična stranka 130, stranka veletrgovcev in bank 8 in neodvisni 37 mandator. V tukajšnjih japonskih krogih se povdarja, da pomenijo nedeljske volitve močan preokret na levo.

Olimpijada

Naši borbi za Uruguayem bosta prisostvovala tudi kralj in kraljica.

Pariz, 13. maja. j. Kakor se doznava bosta nogometni tekmi na olimpijadi med jugoslovansko reprezentanco in reprezentanco Uruguaya 26. t. m. prisostvovala tudi jugoslovanski kralj in kraljica. Računati se more tudi z navzočnostjo predsednika francoske republike Milleranda.

VEDBA SPORAZUMA ZA MEDNARODNI ŽELEZNIŠKI PROMET.

Beograd, 13. maja. p. Nocoj prinaša presbiro službeno brzojavko iz Rima, da je bil 12. maja objavljen dekret, s katerim se stavlja v izvršitev sporazum za mednarodni železniški promet, ki je bil zaključen v Portorose dne 23. februarja 1921 med Jugoslavijo, Češkoslovaško, Italijo, Poljsko, Rumunsko in Madžarsko.

EMIGRACIJSKA KONFERENCA.

Rim, 13. maja. l. Semkaj je dospel predsednik sveta Zveze narodov in poslanik Uruguaya v Bruslju Quant, ki bo zastopal svet Zveze narodov na izseljeniški konferenci, ki se otvori 15. maja v Campidoglio z govorom Mussolinija. Na tej mednarodni konferenci bo zastopanih 59 vlad. Predmet razprave bo predvsem praktična stran emigracijskega problema.

Politični preokret v Franciji

POINCARÉ ODSLOPI 1. JUNIJA. — NJEGOV NAMESTNIK BO HERRIOT. — BRIAND POSTANE ZUNANJI MINISTER. — SPREMEMBA SE BO POZNALA NAJBOLJ V NOTRANJJI POLITIKI.

Pariz, 13. maja. hs. Volilna zmaga levice kaže že svoje posledice. Ministrski svet, ki se je davi sestel pod vodstvom predsednika republike Milleranda je sklenil predložiti svojo demisijo dne 1. junija, ko prevzame svoje funkcije nova zbornica.

Po poročilih merodajnih radikalnih krogov je položaj nastopil: Skoraj gotovo je, da postane Édouard Herriot ministrski predsednik. Glede zasedbe preostalih ministrskih portfeljev še ni padla odločitev. Nekatere vesti, ki se pa morajo sprejeti z rezervo, pravijo, da bo novi kabinet sestavljen nastopno: zunanji minister Briand, notranji minister Leo Blum, finančni minister Klotz, vojni minister Painlevé, pravosodni minister Paul Boncourt, delovni minister Montet, prosvetni minister Victor Berard, miuistr za kolonije Leo Neyer, trgovinski minister Henry Beranger. Ta kabinet bo baje skušal udeležiti nastopni program: Splošna politična amnestija, zopetni sprejem svoj čas odpuščenih železničarjev, ukinjenje 20-odst. povišanja davkov, revizija vojnih dolgov in vojnih dobičkov, uvedba davka na premoženje, ukinjenje povišanja osebnega davka na uradniško plače, ukinjenje poslanstva pri Vatikanu ter revizija procesov Caillaux in Malvy.

Po drugih vesteh pa so se glede vstopa socialistov v vlado pokazale precejšnje težkote, ker je stranka vezana na sklep strankiniga kongresa, ki ji prepoveduje sodelovanje z meščanskimi strankami. Vsed tega se bo moral najbrže v kratkem sklicati nov strankni kongres. Menijo, da bodo socialisti končno vendarle vstopili v vlado. Briand kot ministrski predsednik je izključen že zaradi tega, ker mu socialisti najodločneje nasprotujejo. Mnogo koščljiveje je vprašanje ali ne bodo volitve povzročile krize tudi v predsedstvu republike. Pogajanja med radikali in socialisti so dovedla do tega, da se bo postavila za to najvišje mesto kandidatura bivšega ministrskega predsednika Painlevéja. Vendar pa je gotovo, da se kriza v predsedstvu repu-

blike še ne more pričakovati v kratkem, čeprav je Herriot odločen sporazumno z zmagovitimi strankami povzročiti izpremembo tudi na najvišjem mestu države.

Pariz, 13. maja. c. «Journal» poroča, da je imel Poincaré namen podati ostavko. Ker pa je stara zbornica še v zakonitem življenju in prične nova poslovati šele s 1. junijem, ostane Poincaré na vladi še do 1. junija. Iz dobro poučenih krogov se zatrjuje, da smatra Poincaré po izidu volitev za potrebno, da prevzame vlado zmagovita opozicija. Naslednik Poincaréjev bo Herriot.

«Ouvre», glasilo levičarskega bloka piše seveda drugače in meni, da zmaga levičarskega bloka sili Poincaréja, da takoj odstopi. Posebno pozornost vzbuja vest, da je propadlo toliko dosedanjih poslancev, od katerih jih 177 ni več prišlo v parlament. V novi zbornici bo nad 250 novih poslancev, dosedanjih pa je zopet izvoljenih 313. Porazena «Action Française» obkłada novo zbornico s težkimi očitki, označujoč jo za «zbornico izdajstva, ki sabotira zmago nad Nemčijo, ki se pripravlja prikriti na novo vojno».

MILLERAND ODSLOPI?

Pariz, 13. maja. j. V francoskih političnih krogih se vzdržuje govorica, da je Millerand odločen odstopiti od svojega mesta. Vest še ni potrjena.

URADNO POROČILO O IZIDU VOLITEV.

Pariz, 13. maja. j. Notranje ministrstvo je danes popoldne izdalo nastopno uradno statistiko o izidu zborničnih volitev: Monarhistična desnica 20, republikanci desnice 117, levi centum (republikanci levice in demokratična levice) 127, radikali in socialistični radikali 139, socialistični republikanci 35, socialisti 102 in komunisti ter komunistični disidenti 29. Iz kolonij še manjka 10 izidov. Potrebno so štiri ožje volitve, kojih izid je negotov.

Te uradne številke pa se morajo sprejeti z rezervo, ker za gotove novoizvoljene poslance še ni znano, kateri frakciji se bodo priključili.

Svarilo francoske opozicije Nemčiji

POMEMBNE IZJAVE OPOZICIONALNEGA VODITELJA PAINLEVÉJA. — TUDI NOVA VEČINA ZBORNICE VSTRAJA NA REPARACIJAH.

Pariz, 13. maja. s. «Excelsior» objavlja razgovor z bivšim ministrskim predsednikom Painlevéjem, v katerem karakterizira ta stališče levičarskega kartela napram reparacijskemu problemu in poročilo strokovnjakov nastopno: Francija hoče pravičen, trajen mir, ki ima za podlago feparacijo napravljenih škod. Evropa in ves ostali svet sme upati na mirno bodočnost le tedaj, ako bo dobra volja Francije in njena spravljenost našla v Nemčiji odmev v njeni dobri volji in v lojalni izvršitvi obveznosti po Nemčiji.

Painlevé je nato govoril o nacionalni

Odmevi francoskih volitev v inozemstvu

ŠE VEDNO NI JASNE PROGNOZE O VPLIVU VOLITEV NA ZUNANJO POLITIKO. — SESTANEK MED POINCARÉJEM IN MAZDONALDOM ODGOĐEN.

London, 13. maja. h. Vsi listi kažejo svoje presenečenje zaradi izida francoskih volitev. «Daily Herald» piše: Ne moremo sicer še bloka levice reklamirati kot svojega tovariša, vendar pa nas veseli, da je zmagal in da se nam približuje. «Westminster Gazette» meni, da bo Poincaré kmalu izvajal posledice iz svojega poraza. «Daily News» izjavlja, da je za sedaj le jasno, da si želi francoski narod izpremembo v vodstvu države, ki bo prinesla praktične koristi za Francijo namesto negativnih rezultatov v Poruhju. «Times» pa menijo, da bi bilo prerano izvajati iz volitev kakšne sklepe glede zunanje politike. Skoraj vse stranke so molče ali očitno odobrile ruhrsko politiko in skoraj gotovo je, da Poincaréjev naslednik ne bo uničil 18 mesečnih naporov.

Berlin, 13. maja. s. Časopisje označuje izid francoskih volitev kot težek poraz nacionalnega bloka in njegovega voditelja Poincaréja ter kaže deloma veliko upenje glede prekreta v francoski zunanji politiki. «Lokal-Anzeiger» piše, da je levičarski blok sicer zmagal, da pa nima sklenjene večine. «Vossische Zeitung» meni, da je napetno razlagati izid volitev tako, da se je francoski narod odločil za izpremembo glede zunanje politike. «Vorwärts» poudarja uspeh socialistov.

Pariz, 13. maja. j. Na Quai D'Orsay se potrjuje, da Poincaré ne bo odpotoval v Anglijo, ker bo vlada demisionirala in do sestave nove vlade vodila le tekoče

posle. Komuniké o današnji seji ministrskega sveta se glasi: «Gospod Raymond Poincaré je obrazložil svojim kolegom zunanje-politični položaj. Ministrski predsednik je sporočil predsedniku republike, da namerava 1. junija podati ostavko celokupnega kabineta. Prihodnja seja ministrskega sveta je določena za 22. maja.»

VATIKAN SE NE VZNEMIRJA?

Rim, 13. maja. h. V cerkvenih krogih izid francoskih volitev ni povzročil posebnega razburjenja. V vatikanskih krogih se izjavlja, da je vprašanje odnosajev med Francijo in Vatikanom mednarodnega značaja in da vsled tega izprememba v vladi ne more imeti nanj nobenega vpliva.

JUGOSLOVANSKA INTERPELACIJA V MADŽARSKEM PARLAMENTU.

Budimpešta, 13. maja. j. Na jutrišnji seji narodne skupščine, ki bo prva po počitnicah, bo legitimistični poslanec Gabriel Ugron interpelliral madžarsko vlado zaradi razpusta madžarske stranke v Jugoslaviji po beograjski vladi.

POPUST NA ŽELEZNICAH ZA LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Beograd, 13. maja. p. Minister sabračaja je dovolil posetnikom ljubljanskega velesejma na vseh železnicah 40 odst. popusta.

Dr. Beneš in dr. Ninčič na Bledu

Povodom sestanka našega zunanje ministra dr. Ninčiča s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem, ki potuje v Rim, kjer se podpisuje pogodba med Italijo in Češkoslovaško, je prišel že v ponedeljek v Maribor češkoslovaški poslanik na našem dvoru, gosp. Jan Seba. Gosp. poslanik je večeraj v družbi predsednika mariborske Jugoslovensko-češkoslovaške lige, prof. dr. Pivka, pričakal na mariborskem kolodvoru dr. Beneša, ki se je pripeljal s praškim brzovlakom ob 13-34. Na kolodvoru so bili zbrani namestnik velikega župana, vladni svet, dr. Vodopivec, okrajni glavar dr. Poljanec in zastopnik tiskar iz Beograda in zastopnik stru dr. Beneš nasproti direktor »Politike«, g. Milosavljevič, ki bo na Bledu zastopnik beograjskih novin. Dr. Beneš je sprejel najprej češkoslovaškega poslanika Sebo in zastopnike mariborskih lokalnih oblastev, nato pa mariborske novinarje, ki jim je dal tudi kratek intervju. Dalje časa se je razgovarjal tudi s predsednikom Jugoslovensko-češkoslovaške lige dr. Pivkom. Ob 14-10 se je dr. Beneš v spremstvu poslanika Sebe odpeljal proti Ljubljani.

Zunanji minister dr. Ninčič je prišel že večeraj dopoldne ob 11-30 v spremstvu svojega kabinetnega šefa Rašića v Ljubljano. Na kolodvoru so ga sprejeli veliki župan Sporn, generalni konzul dr. Otokar Beneš, magistratni svetnik dr. Mihajlo Zarič, poslanik n. r. Ivan Hribar, postajnačelnik g. Ludwig in ljubljanska češkoslovaška kolonija pod vodstvom g. Ružičke. Gosp. minister je sprejel zastopnike oblasti v vagonu, nakar je izstopil in se nekaj minut živahno razgovarjal z g. Ružičko in ostalimi člani češke kolonije. Medtem so pripravili poseben vlak, ki je odpeljal češkoslovaškega zunanje ministra ob 17. v Lescu, kjer ga je pričakoval naš zunanji minister, s katerim sta se odpeljala potem z avtomobilom na Bled. Danes bosta oba državnika v hotelu Jekler razpravljala o aktualnih vprašanjih dr. Beneševoga sestanka s Mussolinijem. Na Bledu ostaneta do jutri, ko odpotuje dr. Beneš v Rim, dr. Ninčič pa se vrne v Beograd.

Nepotrebne skrbi

Koalicija, ki jo je za provedbo volitev in ustave, za ureditev in izenačenje zakonodavstva kakor državne uprave, oziroma samouprav sklenila JDS z radikalno stranko, navdaja s prav nepotrebnimi skrbmi ravno one, ki so neprestano intrigirali zoper skupno delo ustavotvornih strank.

So to prilično oni, ki jih je osebnost mržnja in užaljeno samoljublje vleklo na znani zagrebiški kongres septembra 1922, na kongres, ki je državi prinesel velikansko škodo, ker je razbil koalicijo ravno, ko je imela izvesti najvažnejše svoje naloge. Vsi ti možaki so se v nešteti variantah razburjali zoper radikalno stranko, češ, da je nemoralno ž njo kakorkoli paktirati. Centrum vseh napadov je bil gosp. Pribečević, ki je imel pogum in doslednost stalno izjavljati, da je koalicija demokratov in radikalov, ki so skupaj donesli ustavo, potrebna vsaj, dokler se povsem ne prevede.

Zanimivo psihološko ali pa celo patološko dejstvo je, da se je velik del tedanjih protivnikov koalicije prelevil v — radikale. Ko so ti prišli ravno vlad zagrebiškega kongresa in strank takozvanega Markovega protokola na vlado, so začeli prejšnji kvazazgugoni copati po vrsti v radikalno stranko. Kar so prej preklinjali, so začeli blagoslovljati. Naš ljudski humor jih je označil skupno kot »pilpogače«.

Mnogi radikali so spoznali, da treba te »pilpogače« po zaslugi zadržati v ozadiju, ker je jasno, da jih je vodilo tja le samoljublje. Zdad, ko je nastopila Pašić - Pribečevićeva koalicija, so ravno ti prebajali neprestano na delu, da zastupljajo razmere med koalicijskimi strankami. Iz Banovine čujemo, da v nekih krajih iz samega sovraštva proti demokratu ni novopečeni radikali izstopajo iz radikalne stranke iz jeze nad sklenjeno koalicijo!

Demokratska stranka je stopila z radikali v koalicijo v prepričanju, da tako veleva državni interes. Postavljena pred odločitev, ali pridejo federalisti na vlado, je bila odločitev nezoribna. Da so i pred vsem uvideli prečasniki demokrati, je prirodno. In da se srbijanski demokrati niso mogli prav orijentirati, bo milejše presoja, kdor pozna politično zgodovino Srbije poslednjih 30 let. Ravna tako pa je gotovo, da danes tudi v teh vrstah prihaja preorijentacija. Na obeh t. j. na radikalni in demokratski strani, pa je prodrla prepričanje, da je bilo uklenjenje koalicije decembra 1922 historična naprečka, ki jo zadržala država.

ni napredek v precej izdatni meri.

Ob vseh teh dejstvih se ravno skupni nasprotniki najbolj bavijo s čisto nepotrebnimi skrbjo, kako pojde razvoj strank naprej. Zanimivo je, da so to zopet samo oni, ki bi radi obnovili dogodke iz jeseni 1922, medtem ko se resni ljudje izogibljuje vsaki preuranjenosti, ki bi zadela na občutljive živce.

Mi smo že izjavili, da v koaliciji ostane JDS to, kar je bila: stranka z jasnim programom, ki mu je zrna v jugoslovenski ideologiji, samoodmiselnost stranka, stranka, ki hoče enakomerno in harmonični razviti vse sloje naroda in ne odstopa od svojih socialnih načel niti v času vseobče reakcije, stranka, ki hoče načela demokracije provesti do poslednje doslednosti in ki ravno v izvajanju tega načela zahteva čisto in pošteno upravo pod nadzorom etnotnega zakonodavne ga telesa, a dekoncentrirano do skrajnosti in izročeno v važnih gospodarskih vprašanjih samoupravam. JDS bi rada v strankarsko grupacijo Jugoslavije prinesla načela. Zato smo mi in ostanemo mnenja: če bi te grupe ne bilo, danes bi jo trebalo ustvariti, da izvrši svoje delo v kristalizaciji političnih moči naše države.

Naše bolnice in „tigri“

Zelo smo hvaležni »Slovencu«, da je otvoril razpravo o finančnih težavah ljubljanske bolnice, katero je svoj čas gosp. dr. Breje »državil«. Prihajajo namreč na dan stvari, ki so bile dozdaj širši javnosti neznane, ki pa v svetli luči pričajo, koliko škode je klerikalna delegacija zadala Sloveniji.

Pravzaprav isto krizo smo imeli l. 1922. Tedaj pa smo imeli v Beogradu budno demokratsko delegacijo iz Slovenije. V finančnem odseku je dr. Zerjav v velikih bojih izposloval, da se je v finančni zakon stavilo določbo, po kateri se je dohodke bolnice moglo uporabiti preko gotovega zneska za lastne potrebe. Ta določba je držala do novega proračuna.

Treba še preiskovati, ali so naše bolnice res državne ustanove. Mi smo mnenja, da niso, ampak da so le v državni upravi. Pustimo pa danes to vprašanje v stran. Z ozirom na nesramne napade klerikalnega časopisa vprašamo:

Kje so bili klerikalni poslanci in naše zastopstvo v finančnem odseku, da se prenese zgoraj omenjena določba tudi v novi finančni zakon. Natanko smo zasledovali vse tozadevno delo, a klerikalci so zamenarili opozoriti na to vrzel. Posledice so tu! Zdad pa isti klerikalci psujejo. Zares tigri doma, tigri v Beogradu, to je velika razlika.

Kako pa naj bo stvar drugačna, če pa je slovenske interese zastopal en Zebot. Zebot je izpustil par hujskaskih govorov v finančnem odseku, a stvarno seveda ni znal nič. Dosegel ni nič, saj ga tudi nihče ni vzel resno. Takim kričarjem in šarlatanom je po-verjena naša usoda.

Zdad pa isti šarlatani vpijejo in se razburjajo. Mesto da obtožujejo sebe in se trkajo po prsih, priznavajoč svojo krivdo, skušajo prevpiti slabo vest in kriče na druge.

Kriza v naši bolnici je pristna slika klerikalne nezmožnosti, obenem pa brezprimerne hudobije.

Položaj v Rumuniji

V pariškem političnem tedniku »L'Europe Nouvelle« je napisal povodom obiska rumunskega kralja v Parizu in Londonu o problemih Rumunije članek g. Louis Eisenmann, profesor na Sorbonni. Pisec nam ni neznan, v istem listu je napisal za časa koruškega plebiscita simpatičen članek za naše brate onstran Karavank, za katerega smo mu še danes hvaležni. Ker je eden najboljših poznavalcev srednjeevropskih razmer, nas bo zanimalo, kakšno je njegovo mnenje o našem vzhodnem sosedu:

S svojimi 294.000 štirinajstimi kilometri in 16 milijoni prebivalcev je danes Rumunija med 35 državami Evrope deseta po velikosti i osma po prebivalstvu. Še enkrat je večja kot L. 1914., ko je štela 140.000 km in 7.600.000 duš. Gotota prebivalstva, 54 na kvadratni kilometer, nikakor ne odgovarja rodovitnosti njenih tal in bogastvu podzemlja.

Štiri petine ali celo devet desetlin prebivalcev so kmetje, ena petina so rokodelci, delavci, intelektualci in bogato plemstvo: to je v velikih potezah socialna struktura Rumunije. Mnogiča seljakov, dolgo časa pasivna in zaspana, je bila vzbujena k političnemu življenju vsled vojne, in glavna posledica tega, agrarna reforma in organizatorji, ki so vstali iz njene srede, ali jim pa prišli iz drugih slojev, so razmere precej spremenili. Začetno tipanje mase, ki so jo povlekli za seboj nekateri demagogi, in boj strank, ki so v resnici le bolj osebne grupacije, pa tudi odpor provincialnega partikularizma, za katerim se skrivajo večkrat osebni interesi, so samo mimolodni pojavi, ki nimajo nobene zgodovinske in socialne važnosti.

Gre predvsem za veliki boj med novo in staro Rumunijo, med kmetsko republikansko monarhijo in preostanki bo-jarske fevdalnosti; rumunske stranke je treba soditi ne po visokodonečih besedah njih programov, temveč po tem, kar delajo in res hočejo storiti za kmeta.

Narodno ujedinjenje velike Rumunije se je izvršilo na škodo Madžarske in Rusije. Zoper prvo ima braniti Transilvanijo in svoj severni in zapadni kot v veliki nižini Tise in Dunave; zoper drugo pa Besarabijo. Bolgarska, ki je bila prej glavni nasprotnik Rumunske, je doigrala svojo vlogo l. 1919. In tako ima rumunska politika dve glavni fronti in dva zavezniška sistema v križari, a Češkoslovaške in Jugoslavije proti Madžarski — v Mali antanti —; a Poljsko proti Rusiji.

Položaj Rumunije v Mali antanti so torej malo razlikuje od onega, katerega zavzemata njeni dve zaveznici v tej kombinaciji, je nekako bolj svoboden in leži vmes med zvezo in navadnim »sodelovanjem«, kakor se nazivajo odnosi ji med Poljsko in Malo antanto. Tričetrt je zaveznica, en četrt pa »sodelujoča«, tako nekako bi se morda dal natatnčneje označiti položaj Rumunije v organizirani grupaciji srednje Evrope.

Morda jo neki strah pred panslavizmom in tiho upanje, da postane sama neki dan velesila, odvračajo, da se preveč ne naveže na Malo antanto. In v tem leži morda tudi točka aličnosti ali kontakta s Poljsko.

Sicer pa kaže napredek konsolidacije srednje Evrope — dvig Avstrije, začetek ureditve Madžarske, likvidacija jadranskega vprašanja — da se naš svet definitivno ustaljuje na podlagi logičnega razvoja novih principov, ki so pisani v mirovnih pogodbah, katere so organizirale Društvo narodov.

Ostane samo še vprašanje Besarabije. Vtelesenje te dežele v Veliko Rumunijo je od sedaj naprej postavljeno pod sankcijo javnega evropskega prava in menda ni dvoma, da vsled morebitnih sovjetskih poskusov ne bi ostal indifereenten noben prijatelj Rumunije, nobena onih držav, ki je podpisala mirovne pogodbe l. 1919. in 1920.

Posebno Francija goji globoko simpatijo in prijateljstvo do rumunske vladarske dvojice v Parizu.

Aristide Briand

Briand, ki je bil pred Polncarejem francoski ministrski predsednik, je postal po svojem prehodu v opozicijo eden njenih prvih voditeljev. Sedaj prihaja vsled levčarske zime pri volitvah poleg Herriota v prvi vrsti v poštev za ministrskega predsednika, na vsak način pa za zunanjega ministra.

Politične beležke

Upornost proti vladnim odredbam. Pod tem naslovom piše »Slovenski Narod«: »Kakor je znano je veliki župan na pritožbo opozicije v mestnem občinskem svetu razveljavil vse sklepe črno-rdeče koalicije glede poklicnega gasilstva in glede namestitve novih uradnikov ter izrecno prepovedal, da bi se v občinski proračun sprejele postavke glede novih uradnikov in glede poklicnega gasilstva. Proti temu odloku se je koalicija pritožila na ministrstvo, ki pa je ta ukrep velikega župana potrdilo v celoti, obsegu. Stvar je s tem postala pravo-močna. Klerikalno-komunistična večina je sklenila vložiti proti tej odločitvi tožbo na upravno sodišče in je obenem zaprosila vlado, naj prizna tej tožbi odločilno moč. Veliki župan je to prošnjo odbil in znova naročil, da mora župan striktno izvesti njegov ukaz, tisto se poklicnega gasilstva in namestitve novih uradnikov. Župan dr. Perič pa tega ukaza ni izvršil, marveč je pridržal v službi tude poklicne gasilce kakor tudi nove uradnike ter dal vsem, kakor da bi se ne bilo ničesar prigodilo, 1. maja nakazati plače.« »Slovenski Narod« vpraša je velikega župana dr. Sporna, če bo mirno prenašal, da je župan dr. Perič vladni ukrep vrgele pod kop, kakor da bi zanj ne obstajala državna oblast.

Črno-rdeča korupcija. Večeraj smo opozorili javnost kaj se dogaja na trgu sv. Jakoba, kjer pod milim nebom prenočuje s šestimi otroci penzionirani državni uslužbenec, ki se ima za socialno varstvo zahvaliti magistratni gospodi, ker je ona izdala dovoljenje za odpoved stanovanja, na kar je sedaj sledila tudi deložacija. Župan dr. Perič in podžupan dr. Stanovnik si lahko pustita napraviti na prostoru, kjer stoji ta »Vila pri znamenju« spominsko ploščo, ki naj še poznim rodovom priča, kako se je reševalo stanovanjsko vprašanje v Ljubljani, ki je v mestni hiši vladal klerikalno-komunistični in socialistični režim. Za stromake črno-rdeča gospoda nima stanovanj, sebi si jih je pa nakazala. Oče in mati s šestimi otroci morajo prenočevati na trgu sv. Jakoba, črno-rdeči veliki pa so se utopili v palači kler

po dva stanujeta v štirih sobah. Vnebo-vpljot je ta krščanski in boljševiški socializem. — Zadnji čas sta menda vsa oblast stanovanjskega urada potegnili nase dr. Stanovnik in Pirc, ki stanovanjske stvari tako lepo urejajeta, da se je visoko stoječa oseba od vlade izrazila, da li. stanovanjska instances na vladi nima drugega dela kot da popravi nezaakontitost ljubljanskega stanovanjskega urada. Čudno ni, če je že vse sito črno-rdeče korupcije ter si le želi, da se čimprej reši te znozne more.

Vrhunec zmede je zapleteni politični položaj povzročil v večerajšnjih glasilih opozicijskega bloka. Kakor je v ponedeljek na beograjski čaršiji mrgolelo vsakojakih kombinacij, tako prinašajo večerajšnji blokaški organi vse točno reproducirano s poedinimi slagerji. »Slovenec« napoveduje z dr. Mačkom koncentracijsko vlado dr. Korošca. Ogrel se je tudi za Baluzdžića, ki se pripelje iz Berlina, zagrebiški »Jutarnji list« pa je večeraj na prvem mestu napovedal uradniško vlado pod Dragomirnom Jankovićem, ministrom dvora; in sicer naj bi ta vlada »očuvala državo pred notranjim razsulo, ki bi ga izzvale Pašić-Pribečevićeve volitve in bi morale volitve izvesti pod devizo, da se radi nemogućnosti delovnega programa mora čuti volja naroda.« Se nekatera druga večja opozicijska glasila pa se večeraj navdušujejo za vojvodo Stepanovića in tako. — Kaj pomenijo ta kuriozna in jadikovalna uganjanja o načinih rešitve krize? Kako, da si niti glavna opozicijska glasila ne upajo več zagovarjati Davidovičeve »poslovne vlade«? Kdo je izgubil zaupanje vase, kdo kotič mačka? »Slovenec« bo rekel: samostalni demokrati, kajpak!

Volitve se bližajo. Ako bi ne bilo zato nobenega drugega znamenja, bi zadostovalo dejstvo, da so začele v Ljubljani zopet frčati politične pilpogače. Kadar ni volitev, teh individuev nikjer ne vidiš politično delovati, le kadar so one na vidiku, začne pilpogačarja prijelati sestanke in shode. V ponedeljek zvečer se je vršil pilpogačarski sestanek pri Turku pod gradom. Predsedoval mu je poljanski pilpogačar g. instalater Babnik, kot glavni govornik pa je nastopil velikani-pilpogačar dr. Ravnihar. Manjkalo je samo še šišenske pilpogače g. Bajžetla, pa bi bila vsa dika zbrana. Na koncu so menda zborovalci zapeli himno: »...klerikal, liberal, jaz ostanem — liberal.«

Kampanja madžarskega tiska. Radi znanih ukrepov beograjske vlade proti političnemu razgibanju madžarske manjšine je budimpeštanski tisk izbruhnil v ostro kampanjo proti naši državi. Osobito v organih »Probujajočih se Madžarov« in v vladinovskem »Budapesti Hiriap« se napadi sistematično nadaljujejo. Listi zahtevajo od madžarske vlade, da pokaže madžarski viteški ponos in da čimprej prekine vse zveze z beograjsko vlado, dokler se naša vlada ne opraviči zbog kršenja trianonske mirovne pogodbe, ki jo je izvršila z razpustom madžarskih organizacij v Vojvodini. Tendence kampanje gre očitno za tem da razbije pogajanja med našo in madžarsko vlado, ki se zdaj vodijo za ureditev normalnih odnošajev med obema državama.

Iz demokratske stranke

Krajevna organizacija v Kotredu si je izvolila v nedeljo naslednji odbor: predsednik Drnovšek Martin, posestnik; podpredsednik Jezernik Jože, obrtnik; tajnik Pirnat Karl; blagajnik Drnovšek Peter, rudar. Odborniki: za Kotred: Lebar Jože, rudar, Potoška vas; Zupan Franc, posestnik; Cilenšek Franc, posestnik; za Prapreče: Drnovšek Jože, rudar; Zgoršek Anton, rudar; za Zavine: Sotenšek Martin, posestnik in rudar; za Poljane: Leben Franc, posestnik in rudar; za Znojile: Učakar Valentin, gostilničar in posestnik. Odbor priča, da je zdrava ideja demokratizma našla tal med najboljšimi in da bo čim dalje tem bolje prospevala.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV.

V nedeljo je priredila ZKD zopet vrsto predavanj.

V Dol. Logatcu je v gostilni pri Kunec predaval g. Zupančič »O španski inkviziciji«. Mnogobrojni udeleženci so orisal razvoj preganjanja zavednih ljudi ki se niso hoteli brezpogojno podvreči šikanam in nesmiselnim zahtevam tkzv. cerkvenih voditeljev. Za lepa in stvarna podajanja je žel predavatelj obilo zahvale.

V Dvoru pri Žužemberku se je vršilo v šoli predavanje g. živinozdravnika Tepine »O živinoreji«. Mnogobrojni udeleženci so z zanimanjem sledili strokovnemu predavanju in marsikaj pridobili za svoje bodoče postopanje.

Na Blokah pri Raketu je predaval g. Inž. Ružič »O gozdarstvu«. Solska soba je bila nabito polna. Gozdarstvo je za bloški okoliš velikega pomena in predavanje je prišlo kot neko razodetje, ki vodi iz brezkončnih in brezplodnih strankarskih fraz in borb do pravega plodnega gospodarskega ustvarjanja in ureditve.

Na Studencu pri Sevnici se je vršilo predavanje gđ. Zemljanove »O gospodinjstvu«. Jako lepa udeležba s strani deklet in gospodinj iz Studenca je pričala, kako potrebna so slična predavanja. Vsa navzoča so pazno sledile leplim izvajanjem predavateljice in se ji za trud ob koncu predavanja oddolžile z odkrito zahvalo in navdušenim pritrjevanjem.

V Beli cerkvi pri Nov. mestu se je vršilo predavanje g. katastral. nadzornika

Jošipa Verbiča »O varstvu posesti«. »O zemljiškem katastru« in »Zemljiški knjigi« ter »O zamejčenju posestnih mej«. Ogromno število udeležencev je pazno sledilo poljudnim izvajanjem predavate. lja.

V Krmelju pri St. Janžu je predaval g. dr. Bohinjec »O socialnem zavarovanju delavstva«. Res lepa udeležba iz vseh stanov, predvsem pa iz delavskih vrst je pričala, kako težko so prizadeji pričakovali stvarnega pojasnila o tako aktualnem problemu. Po predavanju se je razvila daljša debata.

Na vseh krajih so izražali željo, naj jim Zveza kulturnih društev priredi čim več sličnih, za vse prebivalstvo potrebnih in koristnih predavanj.

Po svetu

— Pomilostitev Miguela de Unanuma. Španski listi poročajo, da je pričakovati pomilostitev rektorja v Salamanci, učenjaka Miguela de Unanuma. Rektor je bil, kakor znano, odstavljen zaradi predavanja o nemoralnosti vseh diktatorskih režimov, kar se je Primu de Rive, ri tako zamerilo, da je učenjaka izgnal na Kanarske otoke. Ker pa se je ves kulturni svet nad tem dejanjem zgražal in se obrnil proti diktatorjevemu nasilju, je sklenil vojaški direktorij, da vrne Unanumo prostost pod pogojem, da ne bo uporabljal svojega znanja za rušenje režima.

Poravnajte pravočasno naročnino!

Borza

13. maja.

ZAGREB. V elektih je vlada tudi danes prijaznejša tendenca ter je več papirjev znatno poskočilo. Promet je bil dokaj velik. V devizah je tendenca dalje nespremenjena. Vsi tečaji deviz so neznatno porasli razen Italije in Pariz. Pariz je padel od 480 na 437,5, ker je mednarodno slab. Blaga je bilo dovolj, toda kupci so bili vzdržljivi, radi česar je bil promet minimalen. Blago je dajala tudi Narodna banka v posameznih devizah, a največ na švico. Notirale so devize: Dunaj 0.1133 do 0.1153, Budimpešta 0 do 0.11, Bukarešta 0 do 4.15, Italija izplačilo 357.75 do 360.75, ček 357.1 do 360.1, Kopenhagen 0 do 1870, Kristijanija 0 do 1120, London izplačilo 352.5 do 355.5, New-York ček 80.6 do 81.6, Pariz 488 do 443, Praga 237.1 do 240.1, ček 237 do 240, Stockholm 0 do 2150, Švica 1484 do 1444, ček 1432 do 1442; valute: dolar 79.8 do 80.8, aK 0 do 0.1142, Kš 0 do 238, švicarski franki 0 do 1432.5, lire 355.5 do 358.5; efekti: Trgobanka 89 do 42, Eskomptna 187 do 140, Kreditna Zagreb 128 do 132.5, Hipo 72 do 74, Jugo 120 do 124, Praštredions 915 do 920, Etno 135 do 137.5, Slovenska 120 do 121, Eksploatacija 122.5 do 127.5, Sečernara 1190 do 1210, Iliš 57.5 do 58.5, Narodna šumska 100 do 105, Nihag 105 do 110, Outmann 900 do 925, Slaveks 440 do 470, Slavonija 120 do 123, Trbovlje 575 do 600, Veče 0 do 170, 7 odst. investicijsko 67.5 do 69, Vojna škoda 142 do 144.

BEograd. Tendence zvrsta. Vse devize so začele rasti zlasti Zeneva, New-York, Praga in Dunaj, dočim je Pariz padel. Narodna banka je intervenirala. Povpraševanje je pokrito. Notirale so devize: Dunaj 0.1146 do 0.11465, Budimpešta 0.10 do 0.1025, Bukarešta 41 do 42, Italija 359.2 do 359.3, London 354 do 354.75, New-York 81.15 do 81.2, Pariz 440 do 442, Praga 239 do 239.5, Sofija 0 do 59, Solun 165 do 170, Švica 1486 do 0; valute (za ključki): dolar 80.35, francoski franki 452, efekti: 7 odst. investicijsko zaključek 67, Vojna škoda zaključek 148.85; termini: Zeneva za 81. t. m. 1440, Praga za 81. t. m. 239.

CURIH. Beograd 7, New-York 564.25 London 24.64, Pariz 81.10, Milan 21.95 Praga 16.50, Budimpešta 0.0062, Bukarešta 2.85, Sofija 4.10, Dunaj 0.00795.

TRST. Beograd 27.90 do 28.15, Duna 0.0815 do 0.0825, Budimpešta 0.025 do 0.035, Praga 68.10 do 66.60, Bukarešta 11.25 do 11.75, Pariz 125.50 do 126.50 London 98.50 do 98.70, New-York 22.5 do 22.65, Curih 400 do 403; valute: dlna: 27.90 do 28.15, avstrijske krona 0.081 do 0.0825, dolar 22.45 do 22.60, 20 zlatih frankov 87 do 87.50, uradni tečaj zlate lir 436.44.

DUNAJ. Devize: Beograd 871 do 875 Berlin 16.35 do 16.65, Budimpešta 0.78 do 0.84, Bukarešta 355 do 357, London 309.70 do 310.700, Milan 8149 do 8161, New-York 70.985 do 71.185, Pariz 3972 do 3988, Praga 2088 do 2093, Sofija 510 do 514, Curih 12.585 do 12.635; valute: dolarji 70.46 do 70.860, funti 807.900 do 809.500, lir 3145 do 3165, dinarji 889 do 875; efekti (v tisočih): Trgobanka 27, Hrv. hipotekarna 85, Hrv. eskomptna 118, Jugo 104 Trbovlje 598, Jesenice 1200, Zenica 1104 Juli-Sid 470, Anglobank 251, Bankverei 148, Landerbank 320, Alpine 530.

PRAGA. Beograd 42.60, Dunaj 4.7 Berlin 7.95, Rim 153.25, Budimpešta 3.675, London 148.80, New-York 33.95.

LONDON. Beograd 838, Berlin 18.8 Pariz 78.10, Milan 98.37, Curih 24.65, New-York 496, Praga 149.

NEW-YORK. Beograd 123.75, Berl 23.75, London 498 sedem osmink, Par 567, Curih 1773, Milan 444.50, Dunaj 14.1 Budimpešta 14.50, Praga 209.935, Bukarešta 51.

Naši kraji in ljudje

Srpski Književni Glasnik

«Srpski Književni Glasnik», reprezentativna srbska književna revija, prestopa praga svojega prvega četrstoletja. Za Srbe ima «Glasnik» isti pomen kot za Slovence «Ljubljanski Zvon» in za Hrvate «Savremeničnik».

V zvezi z «Glasnikovo» petindvajsetletnico se je to dni vršil v Beogradu občni zbor delniške družbe SKG, ki je pokazal zanimive rezultate. Predvsem je skupščina ugotovila, da književniški poklic niti pisatelj, niti njihovih literarnih glasil ne vzdržuje gmotno. SKG je še vedno deficiten. Ob četrstoletnici ima v denarnem poslovanju minus, ki znaša k sreči le 1281 Din. Vidimo torej, da književne publikacije tudi pri Srbih ne nesejo.

Sedanji urednik SKG je Svetislav Petrovič, ki se mu je posrečilo dvigniti list tako visoko, da ima danes šest tisoč naročnikov. Pred vojno je imel komaj polovico odjemalcev. Z narodnim osvobodjenjem so torej tudi za «Glasnik» napočili boljši časi; revija se je vsestransko razširila, izpopolnila, pritegnila je med svoje naročnike vse sloje Srbov, Hrvatov in Slovencev in je postala glasilo vzajemnih težnj v treh različnih književnostih.

Novi odbor SKG je sestavljen iz ljudi, ki se lahko ponašajo z najboljšo reputacijo svojega imena. Med drugimi so v upravi akcijske družbe, ki financira revijo gg.: Jovan Cvijić, Jovan M. Jovanović, Tihomir Gjorgjević, Pavle Popović, Vladimir Čorović, Svetolik Jovanović, Jaša Prodanović, Svetislav Petrovič, Božidar Vlatić in Uroš Džonić. «Srpski Književni Glasnik» proslavi svojo petindvajsetletnico oficijelno meseca februarja prihodnjega leta s svečanostjo, na kateri bodo zastopali vsi produktivni intelektualci naše države.

Čaruga, pajdaši in pravica

Kriminalna tragikomedija hajduka Jovana Stanišavljevića-Čaruge in njegovega tolovajskega kola gorskih ptičev se obnavlja v drugem delanju in Osljek se znova naslaja ob krvavi romantiki slavonskega hajdukovanja. V pondeljek dopoldne je namreč pred osljskim senatom pričela glavna razprava proti Čarugi in 13 pajdašem. Že davno pred napovedano 9. uro se je razpravna dvorana temeljito napolnila, publike pa je razumljivo bilo največ ženske. Pred vstopom senata so po hodnikih zarožljali težki okovi in v spremstvu 10 orožnikov je hajduška garda s Čarugo na čelu dospela v dvorano. On je dobre volje; sedi v prvi obtožni klopi in z njim šest pajdašev, ki so predlagani v smrtno kazen; s civilnim nasmeškom se ozira po avditoriju, po volji mu je ženska publika, razgovarja se z novinarji in advokati in pravi, da bi bil soglasno opravičen, če bi o njegovi obsodbi glasoval ženski svet... Prične razprava, senatu predseduje dr. Marković, ki izpraša običajna generalia in opozarja obtožence, da govorijo čisto resnico. Tako nato predlaga branitelj dr. Miškulin, da se obtožencem sklene okovi; državni odvetnik se ne protivi predlogu, ker je osnovan na zakonu, toda z ozirom na izjemno opasne zločince prepušča zaključek senatu; in senat res odbije braniteljev predlog, četudi je formalno pravilen.

Čita se obtožnica. Materijal je ogromen, vsi akti tehtajo 17 kg. Spočetka vsi z zanimanjem poslušajo čitanje, ker pa se ponavljajo le stare v glavnem znane zgodbe in novi stilizaciji, ki je sicer bolj stvarna toda manj živahna kakor novinarska, zavladajo dolgočasje. Obtoženci jo mialomarno poslušajo, Čaruga pa se ozira po publiku ter z neprestanim smeškom namiguje branitelju na galeriji,

ko, kjer je celo par «boljših» dam med ostalimi. Do 1. popoldne se čita obtožnica, nato se razprava prekine in ob treh nadaljuje. Ko je čitanje pri kraju, pritrdi Čaruga, da je obtožnico razumel, ali je kriv ali ne — to pa da bo razodel vse lepo tekom razprave.

Prične se zasliševanje in on kot glavni obtoženec začne prvi obsežno izpovedovati vse svoje življenje. O teh podrobnostih smo tudi mi že obširno poročali po Čarugini aretaciji in preiskavi. Krijelo se docela s sedanjimi njegovimi navedbami, prihajajo pa tudi še novi trenutki prav zanimivi momenti. Da skratka rekapituliramo Čarugino burno storijo!

«Rodil sem se v Barah, malem slavonskem selu, kjer sem dovršil štiri razrede ljudske šole in nato doma na paši čuval četo svinj. Dopolnil sem 10 let, ko mi je umrla mati in se je oče vnovič poročil. Mačeha je bila zlobna in me je šikanirala, kjer je le mogla. Tako sem čuval svinje in dobival batine do 16. leta, ko je izbruhnila vojna. Čez dve leti sem bil rekrutiran in kmalu sem odšel na rusko fronto k 28. domobrancem. Nemški častniki so nas radi zmerjali za srbske svinje in tako je nekoč prišlo do tega, da sem se ljuto sporekel z nekim Madžarom, ki mi je klet srbsko mater in me hotel ubiti. Tedaj sem mu iztrgal puško in ga v nesvestni razburjenosti na mestu ustrelil. To je bil moj prvi uboj. Zanj je vedel le moj narednik, toda je javil poveljniku, da je Madžara zadela sovražna krogla. Jaz sem ostal v četi kot kuhar. Ko pa sem se nekoč sporekel z narednikom in mi je zagrozil, da me ovadi radi zločina, sem ponoči z ukradenimi častniško uniformo in ponarejenimi dokumenti dezertiral s fronte v ozadje. Srečno sem se pripeljal v Osljek, nato pa se s krivimi dokumenti skital po Slavoniji in Madžarskem, nakar sem se vrnil v veliko vojaško bolnico v Košicah. Tu sem kmalu izmaknil štampiljko ter znanim tovarišem veselo fabriciral odpustnice. Ko so mi prišli na sled, sem znova pobegnil iz bolnice, pa v Osljek in nato na italijansko fronto. Proti jeseni 1918, ko se je že bližal polom, sem dezertiral domov in živ krst se ni zmenil več zame.

V tem je prispel prevrat nastale so plačke in nemiri, ki mi niso bili po volji, nakar sem organiziral narodno stražo, kot njen poveljnik sem nekega plačka obsodil na smrt, za to pa sem bil jaz obsojen na štiri leta ječe. Tudi iz mitroviške kaznilnice sem se izmuznil. Doma pa so me odgnali, ker je oblast takoj na mojo glavo razpisala 5000 Din. Kril sem se kakor sem znal, trgoval s svinjami in v teh opravkih prišel v Osljek, kjer sem se ravnodušno zgledil pri narodnem poslancu dr. Kockarju. Potožil sem mu, da me oblasti krivično preganjajo, ker prijto vsa tolovajstva slavonskih hajdukov na moje rame. Dr. Kockar mi je dejal, naj se še jaz pridružim kakli močnejši hajduški četi. Tako sem storil. Javil sem se Boži Matijeviću, ki me je sprejel v svoje kolo gorskih ptičev. Dobil sem hajduško ime Petar Mitrović. Matijevićevi «štatuti» so določali, da kolo gorskih ptičev širi komunistično propagando in ruši kapitalistični režim. Ko je Matijević l. 1921. padel od orožniške kroglice, sem jaz postal poveljnik kola.

V tem je pripovedovanje Čarugo že očitno utrudilo, pripovedoval je ves popoldan. Na predlog branitelja dr. Bujčerja se je zatorej prvi dan razprave zaključil.

Včeraj dopoldne po 8. uri se je razprava nadaljevala in z njo vred Čarugino izpovedovanje. Ko je prešel na opisovanje svojih del, se je pričakovalo, da bo izpovedal nova odkritja, kakor je to večkrat omenil prejšnje dni. Toda prišlo je do značilnega preokreta. Kakor po-

snehamo po večernih vesteh, je Čaruga včeraj navihano začel aludirati na nekatere svoje pajdaše, ki doslej še niso razkriti in tudi ne polovljeni. Podrobno pa se o njih nikakor ni hotel izjasniti. Sledila je še druga značilnica, ki dokazuje, da Čaruga nikakor ni tak junak kakor se je doslej hotel predstavljati. Po včerajšnjih njegovih izjavah skuša utajiti svoja grozodejstva in pravi, da je o njih le čul pripovedovati. Priznava samo nekatere manjše zločine, ki da jih je storil «iz patriotizma». Izjavil je celo, da je sam ustrelil Matijevića-komunisto. Ta jabolov dokaz «patriotizma» pa se ni obnesel, ker ga je takoj izpodbil državni pravdnik z jasnimi dokazom, da je Matijevića v pogonu ustrelila orožniška patrulja. — Čaruga torej pričena za lažni, kar baš «nje simpatično», vidi pa se, da bo znal s prav kinematografsko efektnostjo preobračati monotono procesa, ki je kolebdar proračunan kar na toleste tri tedne.

Z motorjem v Ljublanico

Sinoči se je nudi Ljubljancem na Bregu zanimiv prizor. Neki gospod je z veliko naglico pridrljal z motorjem na Breg — naravnost proti Ljubljanci. Le z največjo težavo se je izognil drevesu, nato pa zdrčal z motorjem vred po strmim obrežju v strugo Ljubljanice. Motor se je zaril v zemljo in se razbil, kolesar pa se je ponovno prekopnil in se znašel končno tik nad vodo v zeleni travl. Vsi so mislili, da je dobil težke poškodbe, toda gospod se je takoj pobral in se priplazil potem po vseh štirih na cesto.

Naš slučajno navzoči sodnik je vjel in narisal moment, ko prvi motociklist baš s ceste v strugo.

Ako se ženske lasajo ...

Ce se lasajo ženske, nastane paradiz za moške, ker jih zakonske polovice ne nadlegujejo ne za to, ne za ono zakonsko dolžnost, najmanj pa za tolete in letovišča.

Sarajevo je te dni doživelo redko ulično senzacijo, o kateri se govori in piše širom Bosne. Zena nekega sarajevskega glasbenika, gospa Mačehovska je doznala, da jo neka dama, po imenu Borodina, sumniči in celo glasno dolži intimnih zvez z njenim možem. Odločila se je odgovoriti na klevetanje lastnoročno. Dogovorila se je z neko prijateljico, da obiščeta skupaj gospo Borodino in se je za obisk oblekila v muslimansko oblečilo. Obraz je zakrila s kopreno sramečljivostjo, pa hajdi v goste.

Gospa Borodina je obisk uljudno sprejela. Posadila je dami na mehke preproge in začela razgovor. Spremljevalka gospo Mačehovsko je kmalu začela izveršati svojo misijo. Hudobno je sprožila besedo o gospo Mačehovski, katero je začela Borodina takoj obkledati z najgršimi priimki. Opravljanje je tako bujno naraščalo, da je bilo v muslimansko obleko odeli gospo Mačehovski začelo kmalu presedati. Njeni napeti živci so naenkrat popustili, gospa je vstala s sedla, strigala kopreno raz obraz in pred opravljalco je nenadoma stala strašno oklevetana gospa Mačehovska. Dama, ki pripada najodličnejšim sarajevskim

slojem, je za hip pozabila na svoje razredno dostojanstvo ter se je vrgla na Borodino s pestmi. Oklofutala jo je in razpraskala, nato pa je s prijateljico zapustila njeno stanovanje.

Gospa Borodina se je nato podala v lekarno in k zdravniku, da ji napiše izpovednico za tožbo. A slučaj je nanesel, da sta se obe dami na tej poti srečali. Bilo je na nekem tgu pred cerkvo. Nobena od obeh ni mogla krotiti svojih kipekih čustev in tako se je zgodilo, da sta si zopet skočili v lase. To je bilo zavijanje, psovanja in fej klicev! Ljudje so vrel skupaj kakor kupei na sejmu. Naposled so se privlekli tudi stražniki. Ločili so smrtni nasprotnici, ki sta se podali na policijski komisariat jakeže in preklinjaje svojo usodo. Komisar je vzel izjave obeh na znanje in obema obljubil, da bo poskrbel za pravico in zadovoljenje. Nato je preprijelki dal odpeljati domov, vsako posebej. Borodina se je sicer zaklinjala, da se bo ločila od svojega moža, toda dejstvo je, da se danes obeduje pri njegovi mizi in da deli z njim zakonsko posteljo. Ženske besede pač niso sloni.

Dopisi

DOMŽALE. V nedeljo dne 18. maja ob 8. uri zjutraj se vrši v restavraciji pri kolodvoru ustanovni občni zbor Pevskega društva Domžale z običajnim dnevnim redom. Da moremo tudi na tem polju postaviti mogočno podlago, vabimo vse, katerim je petje naravnost in slovanskih pesmic pri srcu, da se ustanovnega obnega zbora sigurno udeležijo.

ŠKOFJA LOKA. Podružnica Jugoslovanske Matice v Škofji Loki priredi dne 15. junija veliko vrtno veselico s tombolo. Prosimo, da se sosednja društva ozirajo na to prireditve.

TRZIC. Sokolsko društvo v Trzicu priredi dne 18. maja celodnevni majniški izlet na Sv. Jošt in Šmarjetno goro, nakar opozarjamo prijatelje našega društva in lepe narave. V slučaju slabega vremena odpade izlet na poznejši dan, kar se pravočasno naznani. Zdravo!

PLANINA PRI RAKEKU. Naš dopis, kako so velikonočni pondeljek delili Orli aleluja s kamenjem po Sokolih, je «Slovenčev» dopisnik zadel v živo. Zaman skuša prati zamorec, kajti krivci so kaznovani. Evo jih: Josip Rovnan na 3 dni zapore, Leopold Rovnan in Fran Gruden na 24 ur zapore. Dopisnik se je zaletel tudi v našega priljubljenega orožnika g. Miklavčiča. Seveda, klerikaleom ni bilo všeč, da je postopal po zakonu, s katerim so oni neprestano v navskrižju. Na kopico psokv na Sokole pa sploh ne reagiramo. Sokoli bomo šli po zahtani poti naprej k popolni zmagi, ne oziraje se na nasprotnike. Njihovi napadi so nam najboljši dokaz, da smo na pravi poti.

HRASTNIK. Naša nedolžna notica od 3. maja glede praznovanja 1. maja je «Naprečev» poročevala silno razburila. Silno ga jezi, ker je več rudarjev organiziranih v demokratski stranki in ker smo v dopisu imenovali steklarste telovadkinje v krojih. Ali ne ve, zakaj? Zato, ker so gledalec ugajale v — sokolskih krojih. Zivo se je pogrešalo moških telovadcev v snežnobelih krojih in z rdečimi podbovcem kurjem peresom za turnarskim klobukom, kakor so se že enkrat pokazali. To je namreč nekaj, kar se da pogledati. Pohoda se niso udeležili samo komunisti, ampak tudi M-ova stranka, na čelu on sam. Ako bi znali to prej, bi notica glede kričanja šolarjev izostala, kajti g. M., ki je baže šolski oče, že ve, ali je primerno, da se 10-letni otroci udeležujejo političnih manifestacij in kriče: «Živel Lenin! Dol z vindo- Živela sovjetska vlada itd.!» Očitek, da bi se norčevali iz praznovanja 1. maja, je demagogija. Glasovali bi celo z veseljem za to, da se praznovanje tudi uzakoni in da bi zaposleni ob enem dobili ta praznik polno plačo. Vi-

OBLEKE
na
OBROKE
se dobe: Mostal trg 5
OBERNATOVIČ

dite, g. dopisnik «Napreča», taki sovražniki delavstva smo demokratje!

SLOVENSKA BISTRICA. V nedeljo dne 11. maja so v gledališki dvorani hotela Beograd igrali člani mestnega gledališča v Celju pred natprano polno dro rano angleško burko «Nioba». Igrali so v splošnem dobro, žal pa je bila vsebina burke velikemu delu poslušalcev nerazumljiva. — Pogreb pokojnega sod. svetnika Ivana Pirnata je pokazal, da je bil pokojni priljubljen pri vseh slojih prebivalstva. Udeležba iz sodnega okraja samega kakor tudi iz okolice je bila zelo številna. Pred hišo in na pokopališču je stajal pevski zbor Čitalnice dve posmrtnici, sodnik g. Vodušek pa se je v kratkih prisrčnih besedah poslovil v imezu sodnih uslužbencev od pokojnika.

PTUJ. Zenski zbor državnega ženskega učiteljskega v Mariboru je priredil v soboto zvečer v Ptuju svoj koncert pod vodstvom gđ. prof. Ervine Ropasove. Kako popularnost živa imenovani ženski zbor, je razvidno iz tega, da je bila velika društvena dvorana polna kljub temu, da je bil koncert napovedan šele dva dni poprej. Občinstvo je bilo povsem navdušeno, zato tudi ni štedilo v aplavzom. Pri nekaterih posmih pa je bilo celo tako razvneto, da so se pesmi morale ponoviti. Navzoča publika ni pričakovala tako eksaktnega izvajanja ter se je opazila, da gojenke s popolnim razumevanjem prednašajo nastudirane skladbe. Le žal, da zadnja točka ni mogla doseči onega zaželenega uspeha kot bi ga bila, če bi bil zboru na razpolago dober klavir, harmonij in orkester; zato je morala izostati tudi klavirska solo-točka gđ. prof. M. Finžgarjeve. Gđ. dirigentinji in komponistki prof. E. Ropasovi kakor tudi zboru z gosp. ravnateljem Voglarjem na čelu, ki ima mnogo smisla za lepo in dobro stvar, najlepše čestitamo!

VINICA. Dne 6. maja — na pravoslavno Jurjevo — je poletel viniški Sokol na Bojance in priredil tam pod vodstvom br. Teodora Lovčina akademijo, ki je uspela z ozirom na kratko vezbanje, zadovoljivo. Akademijo je posetil med drugimi starosta Jug. Sok. Saveza, brat Gangl, ki se je slučajno mudil na Bojancih. Načelnica, sestra Persečičeva ga je pozdravila in mu podarila šopek jorgovana, nakar se je brat starosta zahvalil in govoril Sokolom vzpodbudno in prisrčno, kakor zna samo on. V kratkem času, odkar je Sokol pod krovom br. Mikuliča, je pokazal že drugič, kaj se lahko doseže z vztrajnim delom in trdnim voljo. Moralni uspeh izleta ni izostal. Prijavili so se na novo en član in trije naraščalniki.

LJUTOMER. Narodna šola priredi v nedeljo dne 25. maja ob 3. uri popoldne v telovadnici Ribičičevo praviljeno mladinsko igro s petjem in plesi «V krajstvu palčkovo». K udeležbi vabi učiteljsvo.

MALA NEDELJA. V nedeljo dne 18. maja ob 9. uri popoldne se vrši ob priliki prvega javnega nastopa malonedeljske godbe, ljudska veselica, združena z veliko tombolo. Glavni dobitki so: štirjak vina, kladra drv, suknjo za obleko in še okrog 400 raznih dobitkov. — Po tomboli prosta zabava s plesom. Karte za tombolo se dobijo po 4 Din v trgovinah in pri duhovnikih ter so priložnost, da si jih vsak preskrbi v predprodaži. Prireditve se vrši na prostem, v slučaju slabega vremena pa v notranjih prostorih društvenega doma. Pričakuje mo in vabimo vse sosedo in domačine k obilni udeležbi.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Sreda, 14.: «Ana Karenina». E. Cetrtek, 15.: «Izgubljene duše». B. Petek, 16.: «Kamela skozi uho šivanke». D. Sobota, 17.: Zaprto (radi gostovanja Hudožestvenikov). Nedelja, 18.: Zaprto.

Ljubljanska opera.

Sreda, 14.: Zaprto. Cetrtek, 15.: «Faust». C. Petek, 16.: «Manon Lescaut». Y. Sobota, 17.: «Selo Stepančičovo». Gostovanje Hudožestvenikov. Izv. Nedelja, 18.: «Življenski boj». Izv. Gostovanje Hudožestvenikov. Pondeljek, 19.: «Jekaterina Ivanovna». Izv. Gostovanje Hudožestvenikov.

Mariborsko gledališče.

Sreda, 14.: Zaprto. Cetrtek, 15.: «Čardaška kneginja». A. Petek, 16.: «Kamela skozi uho šivanke». C. Premijera. Sobota, 17.: «Čardaška kneginja». B.

Gostovanje gđ. Rotove iz Prage na ljubljanski operi. V četrtek 15. maja gostuje v ljubljanski operi mlada dramatska pevka gđ. Ana Rotova iz Prage. Gospo-

dična je učenka praškega profesorja solopetja Bohumila Benonija ter je bila v letošnji sezoni stalni gost Narodnega divdla v Kladnu na Češkem. Gospodična ima nastupiran precejšen repertoar. V Ljubljani nastopi v vlogi Margarete v operi «Faust». Predstava se vrši za red C.

Hudožestveniki v Mariboru. Gledališka uprava v Mariboru je 11. t. m. zvečer ponovno prejela brzojavno poročilo, v katerem javlja, da se je prihod Hudožestvenikov v Maribor zopet zavlekel. Po najnovejšem poročilu dospo Hudožestveniki v Maribor šele v torek 27. maja. Red predstav: Torek 27. maja: «Selo Stepančičovo»; sredo 28. maja: «Črešnjev vrt»; četrtek 29. maja: «Življenski boj».

Razstava slovenskih umetnikov v Hodoninu

V praškem «Venkovu» piše I. R. Marek o razstavi slovenske umetnosti v Hodoninu na Moravskem med drugim: «Zastopanih je na razstavi sedem umetniških društev in tudi neorganizirani umetniki, tako da pogrešamo morda le še Groharja, Vesela, Jakopiča, Sternena izmed pionirjev ter tri, štiri znamenitejša imena mlajših, da bi bila slikala popolnolika.

Slovenska moderna umetnost se začne v devetdesetih letih minulega stoletja in njeni prvi predstavitelji so bolj posredovalci med prejšnjo akademično umetnostjo (iz to generacije je pri nas znan Jurij Šubic, sodelavec Hynalca in impresionizem; to so Ažb, Vesel, Jakopič, Grohar, Sternena in Jama. In od impresionizma, ki se na razstavi začneja z Jamo in Dollnarjem, pa do ekspresionizma z bratoma Kraljema in s Pilonom je vrsta že skoro popolna. Manjka jo od važnejših G. A. Kos, Vavpotič in Tratnik.

Matija Jama se predstavlja v obsežni zbirki (okrog 40 slik) kot izrecni impresionist mehkega in mirnega pogleda. «Mesto ob Donavi» je tipično zanj po svoji sladki milobi in barvah ter po svoji kompozicijski nežnosti in mirnosti.

Z Jamo napolnjuje celo dvorano kipar Lojze Dolinar. Njegova roka je trdna in nežna ter modelira v lahkem patosu, tako da spominja na našega Salouna. «Starec» ali «portret študenta V.» in zlasti črni marmor «Staša», ženska glava, učinkujejo z energično in produševljeno izrazitostjo.

Tone Kralj in njegov brat Fran Kralj oba kiparja in slikarja, sta bogati in jasni osebnosti. Na obeh se vidi sledovi šole, kajti Tone in Fran sta učenca praške akademije, prvi šturje, drugi Bukovca, še bolj pa je vplival na nju v plastiki Maistrovič. Znaša na sta-

nauke šole prebaviti ter jih izpremeniti po svojih stremiljenjih. Njuna dela so strastna izpoved močno ganjena in so trpeče duše. Tone je strožji, preprostejši, bolj sam vase vglobljen in v barvi — črna, siva in rujava so glavne — varčnejši. Fran gostobesednejši v barvi in v gesti, tako da zaide v «Uničenem klasju» ali v «Revoluciji» v prazni dunajskemski simbolizem. Toda tam, kjer se Fran osredotoči v intimnejši človeški motiv, kakor v «Samaritanus» ali pri «Zadnji večerji», je globok in resen umetnik. V plastiki, kjer jima je ostala bolj Maistrovičeva patetičnost nego Šuršova čuvstvenost, sta si prav blizu. In zopet je za Frana značilna nagla vzpetost in zavrtost linij v izmučenem «Kristus», tako kakor za Toneta gotičsko čisti vzlet v «Brezmadežni» in v «Kristu propovedniku».

Poleg Kraljev je Veno Pilon najsilnejša individualnost razstave. Je njihov protipol; njegove grafike prožiga ogenj čisto protimistične, brutalne in živalske ljubezni. Njegove Magdalene niso spokornice, ampak trdovratne grešnice, in pravzaprav niti ne grešijo, ker je v njih ljubezen močnejša kot smrt. Toda tudi pri Pilonu se oglašja bridka tragedija, zlasti v «Prosti ljubezni» in «V krčmi».

Drago in Nande Vidmar sta v svojih mračnih pokrajinah zelo pod vplivom nemškega ekspresionizma, prav tako tudi Fran Stinlovšek. dani leta

jasnejši; nič manj tudi v barvah razkošni Fran Zupan. Božidar Jakac je grafik lahke in sigurne roke, ki ga je očaralo mesto in njegova filmska pestrost. Tine Kos podlega v plaketah plemenite linije dunajski stilizaciji in iz dveh plastik Ivana Napotnika se ne da soditi o usmerjeni osebnosti.

Umetniško slabejši in akademično konservativni je izbor iz «Kluba Groharja», «Kluba slobodnih» in «Strokovnega udruženja». Njihova umetniška verzirpoved je umirjen in lahko stiliziran impresionizem, kakor pri Viktorju Čotiču, ki je razmeroma najbolj izrazil, ali pri Rudolfu Maršiču, katerega «Adrija» ima neko silo impresionisti, ali pa soliden, zdaj mehkejši naturalizem, kakor pri Henriki Santel, zdaj ostrejši, kakor pri Francetu Podrekarju, da navedem vsaj najzanimivejše izmed njih.

Ta prva razstava slovenske moderne umetnosti je kljub nepopolnosti odprto okno v umetniško kulturo bratskega naroda in prvi korak k bližjemu poznavanju duše Slovencev. Zaslužila bi, da bi jo poznalo tudi srce naše republike.

Ivan Levar, bivši odlični bariton zagrebške opere in od leta 1918. prvi bariton naše opere, se je odločil, da se posveti slovenski dramski umetnosti ter s prihodnjo sezono prestopi v dramski ansambl. Gosp. Levar se je v vseh velikih opernih partijah vedno odlikoval kot iz-

Domače vesti

* Pisatelj Josip Holec, največji prijatelj Crnogorcev med Čehi, se udeležil slavnosti, ko bodo prepeljani njegovi ostanke na Lovćen. Eno leto manj kot pol stoletja je že, odkar je prišel prvič v Črno goro, kateri je posvetil velik del svojega življenjskega delovanja. Gotovo bodo nekdanjega bojevnika za svobodo črnogorskega naroda iskreno sprejeli na svobodnih tleh.

* Z Ljubljanske univerze. Rektorat Ljubljanske univerze razpisuje dve mesti fakultetnih sekretarjev. Prošnje, opremljene s prilogi na št. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih je do 19. maja vložiti na rektoratu univerze v Ljubljani.

* Inženjerski izpit sta napravila na dunajski gospodarski visoki šoli s prav dobrim uspehom gg. Stane Konjar in Igo Oraš. Čestitamo!

* Iz Uradnega lista. Včerajšnji »Uradni list« Ljubljanske in mariborske oblasti javlja finančni zakon za leto 1924-1925, ter razpis ministra za finance o izvrševanju proračuna vsem nakazovalcem in računodajnikom.

* Razpisana zdravniška mesta. Ministrstvo za narodno zdravje razpisuje mesto referenta za šolsko higijeno pri ministrstvu prosvete in 17 mest šolskih zdravnikov v raznih krajih države. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradni list«.

* Angleška vojna ladja v Kotoru. V kotorsko pristanišče je prišla te dni angleška križarka »Reflex«, na kateri potuje lord Robert Cecil s svojim spremstvom. Na ladji se vije vojna zastava Velike Britanije. Lord Cecil si je ogledal Boko kotorsko ter obiskal tudi Lovćen. Iz Boke odpluje »Reflex« v Dubrovnik in Split. Angleški izletniki ostanejo nekoliko časa na dalmatinskih rivijeri.

* Avstro-ogrška državna poslopja v Jugoslaviji. Avstrija in Madžarska sta pri reparacijski komisiji za avstro-ogrška državna poslopja, ki so pripadla Jugoslaviji, zahtevali ogromno odškodnino v znesku 2.300.536.147 zlatih kron, to je skoraj četrta milijarda dinarjev. Naša vlada je poslala mariborskega velikega župana dr. Ploja in tehničnega majorja inž. Pola v Pariz, da pri reparacijski komisiji zastopata stališče naše vlade glede ta samostojno določene vsote.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl včeraj popoldne v visoki starosti 81 let g. Josip Dettela, inšpektor drž. železnice v pokolu, oče g. podpolkovnika Leona Dettela. Pogreb bo v četrtek ob 6. popoldne iz Slomškove ulice št. 14. — V splošni bolnici v Ljubljani je preminul gospod Franc Pretnar. Blag jima spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Za slepe otročje v Kočevju daruje gospa Fani dr. Bergmanova mesto venca na krsto pokoj. ge. Verbaš roj. Jerše 150 Din.

* Pristava odsej Stročja vas. Kakor se nradno razglašalo, se krajevna občina Pristava v mariborski oblasti imenuje odsej »Stročja vas«.

* Redka lovska sreča. Znani novosadski lovec Ivica Pavlić je ustrelil te dni belo baplo z 88 peresi. Čapla je vredna 20 tisoč dinarjev. To je jako redek lovski plen. V zadnjih petdesetih letih ni v Volvodini nikdo videl take dragocene čaple.

* Povodenj v Banatu. V Banatu so vse reke prestopile bregove ter poplavlile polja. Največja je povodenj v področju Bege.

* Vreme v alpskih deželah. Iz alpskih dežel prihajajo poročila o nevihtah in snežnih viharjih. Na Tirolskem je padlo mnogo snega. Reke vsled tega naraščajo, vsled česar grozi nevarnost poplave.

* Strela ubila mater, otrok ostal živ. — Dne 2. maja popoldne je udarila strela v selu Sv. Peter pri Kržičevih ter ubila kmetico Kato Šoštarč, ki je vodila svojega šestletnega otroka. Kata je ostala na mestu mrtva, dočim je otrok ostal zdrav in nepoškodovan. Ljudstvo veruje v vraži, da takega otroka čaka v življenju nenavadna sreča.

vraten igralec ter je podajal najrazličnejše vloge z izredno realistično in psihološko poglobljenostjo. Ze pok. Ign. Borštnik ga je pozival, naj se oklene drame, kjer ga čaka najlepša karijera; a tudi mi smo izrazili opetovano željo, da uporabi svojo bogata notranja in zunanja sredstva za dramsko umetnost. Levarjev izredni uspeh v vlogi Othella, ko je nastopil prvič kot igralec, nas je le potrdil v veri in nadi, da postane Ivan Levar lahko eden prvih stebrov slovenske drame. Njegov zvonki organ, jasna, pravilna govorica, pristna čustvenost, spretna okretnost in nenavadna igralska rutina so temelj, na katerih se Levar lahko urno dvigne na stopnjo pravega dramskega umetnika. Zda se je končno odločil za to! Naša drama potrebuje njegovega talenta; za junake, karakterne in psihološke vloge bo publiki, ki ga je lani z radostjo pozdravila kot Othella, prav dobrodošel. Kot pevec pa bo Levar še vedno lahko sodeloval v partijah, ki so mu primerne in posebno na srečo.

* Koncert mariborskih učiteljskih v Ljubljani. Občinstvu naznanjamo, da se vsled gostovanja Hudožestvenikov preloži koncert mariborskih učiteljskih na soboto, dne 24. t. m. Kupljene vstopnice ostanejo v veljavi.

* Koncert slovenskega kvarteta v Mariboru. 14. maja nastopi Slov. kvartet prvič v dvorani mariborske Kazine. Kvartet je mnogo na svetu, dobro izurjenih

* Samomor slovenskega brivskega pomočnika. V gozdu pod Pantovčkom pri Zagrebu so našli v nedeljo na nekem drevesu obešeno moško truplo. Pri samomoru so našli krstni list, iz katerega je razvidno, da je obešen identičen z Antonom Kolarjem, rojenim leta 1880. in pristojen v Dolenji Logatec, brivskim pomočnikom v Zagrebu. Kolar, nepopoln ljilj alkoholik, je znanec že večkrat izjavil, da si bo končal življenje, ker nima ne sredstev, ne zaslужka.

* Zanimiva orožniška kuharica. Pred enim letom je zbežala iz ženske zagrebške kaznilnice 40letna služkinja Ruža Koloničeva, rojena v Drenju blizu Djakova v Slavoniji, ki je bila obsojena radi zločina dvojne umora. Umorila je namreč dve ženi. Vse iskanje ubegele kaznjence je bilo zastonj. Te dni so pa orožniki v Bogdanovcih nenadoma odličili v svoji kuharici Ruži ubeglo kaznjenko Koloničevu. Spoznali so jo po tiralcu, ki je bila izdana šele sedaj, po preteku enega leta! Orožniki seveda niso niti sanjali, da jim kuha nevarna morilka, ki je tudi takoj priznala svojo identiteto in rekla, da se je žutila najbolj varna v službi orožnikov.

* Zločin okrutne žene. Na sicer mirnem otoku Rabu se je pripetil nedavno grozen zločin, ki je vznemiril celi otok. Antica Brnobič, žena Ivana, je s pomočjo svojih nedolžnih otrok umorila svojega spečega moža, s katerim je živela v trajnem prepripi, ker mu je jemala denar in ga lahkomiselno zapravljala. Ko je mož z osemletnim sinčkom že trdo zaspal v svoji postelji, mu je vili v odprta usta vrelega olja, pri čemer je bil nevarno ožgan tudi sinček Anton. Zena je potem pripovedovala sosedom, da je njen mož izvršil samomor. Orožniški narednik Silović pa je kmalu izprovidel, da je bil nad možem izvršen zločin, kar je žena končno tudi priznala.

* Tatvina kovčega z briljanti. Na kolo-dvoru v Celju je bil pred nekaj dnevi ukraden nekemu potniku kovčeg iz trdega kartona s perilom in napisom »Ivan-ka«, raznimi potniškimi potrebščinami ter kolje iz platina, na tankih visečih delih z dvema večjima in več manjšimi briljanti v vrednosti okrog 20.000 Din.

Bujna harmonija

barv jumper-ja dá Vaši lepoti potrebnega izraza. Vidite jih v izložbi in trgovini 1023/a

Fran Lukić, Pred škofijo 19.

Iz Ljubljane

u— Davek za ljubljanske cerkovnike in organiziste. Ljubljanski mestni magistrat razglašalo: Na ljubljanski mestni hiši je javno razglašena določba, glasom katere imajo katoliški davkoplačevalci k državnim davkom plačevati posebno doklado kot prispevek k službenim prejemkom ljubljanskih cerkovnikov in organizistov. Deloma so prizadeali tudi katoliški občin Most, Dobrunje in Ježica, v kolikor so pod jurisdikcijo šentpeterske fars. Obenem razgrinja mestni magistrat od 15. do včetega 23. maja 1924 imenik prizadetih davkoplačevalcev. Drugoverci so sicer izločeni, vendar je možno, da je ta ali oni vmes, ker nima magistrat nobene posebne evidence o verolpovednosti in tudi podatki nekaterih cerkvenih uradov morda niso izčrpani, ker se marsikaj novopriseljenec pri svoji verski občini sploh ne zgasi. Zato je zlasti za drugoverce in brezkonfesionalne zelo važno, da v pogledajo v zgoraj naznačenem roku imenik davkoplačevalcev in sebe event. izreklamirajo. Pozneje, ko se bo izvršila razdelitev celotne kvote, ki znaša za Ljubljano letnih 86.321.36 Din, za Moste 8.321.36 Din, za Dobrunje 2.669.24 Din in za Ježico 231.92 Din, na

in lepo donečih pa je zelo malo. Izvrstna, daleč naokoli znana nemška kvarteta sta dunajski »Danubius« in »Nebe-kvartet« iz Berlina. Tretji, ki se jima bo kmalu lahko spoštljivo približal pa je »Slovenski kvartet« v Ljubljani. Priprani smo, da nam to potrdi vsak, ki ga bo slišal. Da pojejo člani »Slov. kvarteta« res fino, precizno in dovršeno, se lahko sklepa iz tega, da so se 4 in pol leta vadili za svoj prvi nastop v javnosti in da niso začetniki, ampak znani ljubljanski pevci. Med njimi sta dva člana ljubljanske opere. Mariborsko publiko na ta večer »Slovenskega kvarteta« iz Ljubljane posebno opozarjamo.

Anton Trost v Zagrebu. Na XXI. matineji Hrv. glasbenega zavoda je v Zagrebu nastopil tudi naš rojak, pianist gospod Anton Trost. Sviral je Beethovenov koncert v C-molu. Nato je izvajala Filharmonija pod vodstvom kapelnika Krek-mira Baranovića Cezar Franckovo simfonijo v D-molu.

Ponovno gostovanje Hudožestvenikov v Zagrebu. Moskovski »Hudožestveni to-utr« go gostoval ta mesec še enkrat v Zagrebu s tremi večeri, katerih program je določen le za prva dva dneva. Ponovi se namreč »Solo Stepančičev« in »Gospa z morja«. Gostovanje bo trajalo od 20. do 22. maja.

Rešimo sokolski Tabor!

vse one tisoče davkoplačevalcev in bo davčni urad začel dokladi pobirati z davki vred, bo izključena faktična možnost, dokladi komu črtati in jo ponovno porazdeliti med vse ostale dokladi podvržene osebe, da ostane skupni letni prispevek od Din 90.000.— neokrnjen, kar mora ostati na vsak način.

u— Uduženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, Sekcija Ljubljana vabi svoje člane k sestanku v petek, 23. maja 1924 ob 8. zvečer v salonu »Pri Mraku«, Rimska cesta in k V. rednemu običnemu zboru, ki se vrši v soboto, dne 31. maja 1924 ob 16. popoldne v dvorani Mestnega magistrata z običajnim dnevnim redom.

u— Politično in gospodarsko društvo za šentpeterski in kolo-dvorski okraj ima svoj redni letni občni zbor dne 21. maja 1924 ob 8 zvečer pri g. Bončarju na Sv. Petra cesti 41, k kateremu se vabijo vsi člani in prijatelji društva. Odbor.

u— Ruska Matica. Prejeli smo: V nedeljo 25. t. m. ob 2. pop. se bo v Mestnem domu vršil prvi občni zbor R. M. Dnevni red: Poročila pripravljajalnih obora, odobritev pravil za podružnice R. M., volitve odbora, nadzorstvenega sveta in članov razsodišča. Vabljeni so člani R. M. — Dobrodošli vsi, kdor hoče postati član R. M. Član R. M. lahko postane vsak Rus in vsak Slovan. Dosmrtni člani plačajo 250 Din, precej ali vsaj v pet polletnih rokih po 50 Din. Redni člani plačajo po 20 Din letno v dveh enakih obrokih začetkom vsakega polletja. Naslov: R. M., Ljubljana, Jurčičev trg 3.

u— Poštna zveza D. M. v Polju-Ljubljana. Vozni red pošte Devica Marija v Polju-Ljubljana se s 15. majem izpremeni. Poštni voz odhaja odsej iz D. M. v Polju ob 6. zjutraj in prihaja v Ljubljano ob 6.50; iz Ljubljane se vrača ob 7. 15 in prihaja v Devico Marijo v Polju ob 8.15.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Prošli teden se je rodilo v Ljubljani 33 otrok (17 moškega in 16 ženskega spola), med njimi 1 mrtvorjenček, umrlo pa je 19 moških in 17 žensk, skupaj torej 36 oseb in sicer: 7 oseb za jetiko, 5 za življenjsko slabostjo, 2 za srčno hibo, 2 za rakom, 1 za pljučnico, 1 za zastrupljenjem rane, 1 za možgansko kapjo, 17 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na nalezljivih boleznih sta oboleli dve osebi: 1 na davici in 1 na dušljivem kašlju.

u— Aretacija goljufa. Pred nekaj dnevi je bil aretiran na Gosposvetski cesti mlad tujec, ki se je izdal za Svetozarja Drakulića, doma baje iz Kapele pri Bje-luvaru. Neznane ima na vesti več manjših goljufij na škodo trgovcev, katerim se je izdajal, kot zastopnik neke zagrebške tvrdke, drugič zopet kot njen iztirjevalec, nato pa, da išče za trdsko inženjerja ali pa, da je prišel v Ljubljano, da si poišče službo. Na policiji se je izgovarjal vsak hip drugače, tako, da obstopa sum, da ima aretovance na vesti še težje stvari, ki jih je izvršil po Hrvatski in Bosni.

u— Vlom v trgovino. V noči na torek so poskusili, doslej še neznani vlomilci svojo srečo z vlomom v trgovino Antona Markuna v Kolo-dvorski ulici št. 41. Poskus se jim je prav dobro obnesel. Iz dvorišnih vrat, ki vodijo v lokal, so izrezali kos lesa in se splazili skozi luknjo do drugih vrat, ki zapirajo dohod. Pri teh so nato odstranili šipo in prišli tako v trgovino. Odnesli so 5 parov moških črnih čevljev, 4 pare ženskih rjavih, 1 par rujavih škornjev, 24 komadov ameriškega ševro-usnja, 12 komadov polpredelane konjskega usnja itd. v skupni vrednosti 10.800 Din. Storilec je policija menda že na sledu.

u— Policijske prijave. Od ponedeljka na torek so bili prijavljeni policiji sledeči slučajji: 1 tatvina, 1 ulom, 1 prestop kaljenja nočnega miru, 14 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 lahki telesni poškodb, 1 poškodba tuje lastnine in en slučaj tajne prostitucije.

Iz Maribora

u— Razprava dr. Lajnšič contra dr. Pfeifer, ki bi se imela vršiti dne 22. t. m. je preložena na nedoločen čas. Dr. Lajnšič namreč leži težko bolan na Dunaju.

u— Vojaška vest. Major II. art. podof. šole, g. Milko Armić, je premeščen v Zaječar. Kolo jahačev mariborskega Sokola je priredilo včeraj zvečer marljive-mu sodelavcu ob sviranju sokolskega orkestra poslovlilni večer, ki so ga je udeležilo tudi mnogo narodnega občinstva.

u— Umrli je v Krčevini pri Mariboru sprevodnik g. Anton Kolarič, star 64 let.

u— Nalezljive bolezni v Mariboru. — Pretekli teden so bili zaznamovani v mariborskem mestnem okolišju sledeči slučajji nalezljivih bolezni: škrlatinka 4, trebušni tifus 1, gripa 2, erisipel 3.

u— Nevarna tatvica. Izredno spretna tatvica je prišla pred nekaj dnevi oblastim v roke. Dne 5. t. m. je bila namreč aretirana vdova Marija Korošec iz Krčevine pri Ptuj, ker je Mariji Lešnik pri Sv. Miklavžu, kjer je svojočasno služila, ukradla najrazličnejše predmete. Preiskava je kmalu dognala še številne druge njene grehe. Izkazalo se je namreč, da jo zasleduje tudi orožniška postaja v Ormožu, ker je ukradla poslastico Francu Voglarju v Ključevcih skoro za 7.000 Din raznega blaga. Predzna tatvica je razvijala svoje delovanje tudi v ženski kaznilnici v Begunjah, kjer je odnesla iz zaprte omaro več sto ječ in nekaj drugega blaga. Na vesti pa ima še celo vrsto drugih manjših tatvin. Osumljen je tudi, da je v lo-

mila 13. aprila v župno cerkev v Slivnici in odnesla 500 Din vredno preprogo. Izročena je bila sodišču.

Kino „Ljubljanski dvor“

Sreda 14., četrtek 15., petek 16., sobota 17.

Velik film iz milijarderskih krogov

Peta ulica

Drama v 6 dejanjih, v glavni vlogi slovita krasotica

Lucie Draine

Razkošni saloni! Dragocene toalete! Predstave ob 3., 1/5., 1/8. in 9. uri.

Iz Primorja

* Gorica brez vode. Vsled večje poškodbe tamkajšnjega vodovoda ostane Gorica teden dni brez vode. Neobhodno potrebna voda se bo za ta čas v sodih razvažala po mestu.

* Občinski svet v Podgradu razpuščen. Občinski svet v Podgradu je razpuščen in imenovan komisar. Prošli teden je šlo za to, da bi odbor odobril neke spise. Spisi so mu bili predloženi samo v italijanskem jeziku, katerega je le par odbornikov zmožna za slo. Zato je odbor zahteval tudi slovenski prevod dotičnih spisov. Odgovor iz Kopra je bil ta, da je občinski svet razpuščen in na njegovo mesto imenovan komisar. Tako spoštujejo Italijani narodno ravnopravnost!

* Poglavje brez konca. Zapuščene granate in šrapneli zahtevajo na Gorškem neprestano nove žrtve. Zaman so vsa opozorila časopisja na skrajno previdnost pred njimi. V soboto je 17 letni mehanik N. Pahor iz Podgore rezal cev želatine, ki jo je hotel porabiti za popravo neke sesalke. Med delom se je vnela v cevi se nahajajoča želatina in nesrečnega mladeniča tako razmesarila, da je bil na mestu mrtve. — Na Fajtovem hribu je pri kopanju po farkih granat Viktorja Spacala iz Kostanjevice ubila, njegovega tovariša Leopolda Godiča pa poškodovala po vsem telesu. — Enaka nesreča je zadela 20 letnega Josipa Martelanca iz Vogrskega, ki pa je dobil k sreči le lahke poškodbe.

* Komisar za komisarjem. Za občinskim Cerknjo, Renče in Tolmin, v katerih so bili v zadnjem času razpuščen občinski svet, je sledil sedaj tudi Kobari-d. Pretekli dni je dobila tudi ta občina vladnega komisarja v profesorju Cavallottju. Komisarijat je očitno odgovor na poraz, ki so ga doživeli Italijani pri volitvah v Kobariču.

Prvovrstna restavracija

sprejme več natakarev, dobre moči. 2487a

Sodišče

* Sejnska tatava. Šefan Mrhljak, 43-letni kočar in Fr. Svee, 80-letni pekovski pomočnik, oba iz Prebukovja na Hrvatskem, sta se zvonila, da se bosta na sejmu v Konjicah dne 17. aprila slučajno našla. In ta slučaj je tem večji, ker je Mrhljak par dni poprej beračil po Sloveniji kot pogorelec ter so pripeljal na dan sejma iz Maribora v Konjice, ne da bi bil baje poznal svojega sovaščana. Oba pa sta rabila srajce, ki jih na Hrvatskem ni mogoče dobiti ter sta vstopila v trgovino gospe Lize Šerak. Ker je pa že prej prišel eden izmed njiju v trgovino ter zahteval svilene robe, a jih vsled svojega siromašnega vtisa, ki ga je napravil na prodajalno, ni dobil, so bili v trgovini navzoči na oba nenavadna gosta pozorni. In zgodilo se je čudo, da sta se začela naenkrat po kratkem izbiranju rediti. Ko sta pa morala odpreti suknjič, se je nahajalo pod njima pet srajc. Svojo poštenost sta hotela pred celjskim okrožnim sodiščem dokazati s svojo nekaznovanostjo. A za njima je prišel listič, ki je bil že precej popisan s sličnimi grehi. Odslužiti bosta morala v »neprijazni« Sloveniji po štiri mesece poostrenega zapora.

* Iz preobratne dobe. Spomladi leta 1919. je izvedela celjska policija, da je ukradel neki I. G., mesarski pomočnik na Bregu pri Celju, neznanokje obleko, razno zlatnino ter dve zlati uri. Ukradene reči je shranil pri svoji teti na Bregu. Preiskava je dognala resničnost ovadbe, a uzmogiv je med tem že izginil v inozemstvo. Po par letih so ga izsledili v Linzu, kjer je bil v službi. Obdolžence se zagovarja, da je kupil zlatnino za 80 K od nekega Bosanca, usnjati jo pič pa od nekega neznanega vojaka. Ker mu pa sodišče tega ni verjelo, je bil obsojen na štiri mesece poostrenega zapora.

* Večja tatvina železnine v Rakuschari trgovini. Šele nedavno smo poročali o dveh slučajih večjih tatvin, ki so se izvršile v Majdštevici trgovini z železnino v Celju. V soboto dne 8. maja pa so stali pred celjskim okrožnim sodiščem 19-letni J. Hriberšek, 18-letni Josip Velušek in 26-letni Mat. Vukovnik, vsi uslužbeni tvrdke Rakuschar v Celju. Od leta 1921. naprej je Hriberšek sam, deloma pa sporazumno z ostalima dvema obtožencema kradel v skladišču tvrdke Rakuschar razno železnino, katero so spravljali v zavojih in v zabojih na varna mesta, jo razprodali, denar si pa razdelili

med seboj. Obsojeni so bili zaradi tatvine, oziroma soudeležbe Hriberšek na 4 mesece, Velušek na 2 mesece in Vukovnik na 11 dni poostrenega zapora.

* Proti učitelstvu. Neprestano hujkanje izvestnih listov proti učitelstvu rodi po deželi že lape sadove. Pred okrožnim sodiščem v Celju sta se obravnavala te dni dva slučajja, ki nudita prav žalostno sliko posurovelosti in kažeta pomanjkanje spoštovanja pred javnimi funkcionarji. Na Pristavi v rogaškem okraju je 21-letna posestnikova hči Terezija Sovine iz Roginske gore med šolskim poukom vdrla v šolsko sobo ter naklevetila šolskega vodjo z nezaljubljenimi posvami. Obsojena je bila na 100 Din globe. V 8t. Lenartu nad Laškem pa je dne 20. decembra pred učenci v razredu dejansko napadel učiteljico 23-letni posestnikov sin Alojz Lapornik ter jo med drugim omerjal še z besedami: »Porka madona! Ti si dekla in nič drugega!« V jezo ga je spravilo edino to, da se je učiteljica še po obveznem šolskem pouku trudila z učenci, ker so vsled pomanjkanja rednega pouka v okraju zaostali. Lapornik je bil obsojen na 10 dni poostrenega zapora. Nahujskane žrtve morajo v zapor, ni pa mogoče doseči tistih, ki dan na dan s strupenimi članki grmijo proti učitelstvu...

* Ponoverba. Pri mesarju Jos. Gorenjaku v Celju je vstopil v službo 30-letni mesar Ig. Frankovič iz Brega. Kmalu nato in sicer dne 7. aprila mu je izročil gospodar dva nahrbtnika klobas e težo 28 kg ter ga poslal v Savinjsko dolino, naj jih razpeča med stalne stranke. Ker bi se bil moral vrniti že istega dne, a ga ni bilo, je poslal prihodnjega dne Gorenjak za njim svojega učenca. Frankovič je sicer svojemu gospodarju ljudstvo sporočil na listku, da pride, med tem pa je izkupiček pridno zapravljjal, dokler ga ni okrožno sodišče v Braslovčah izročilo roki pravice. Za pokoro mu je odmerilo okrožno sodišče v Celju tri tedne poostrenega zapora.

* Nepoštena služkinja. Angela Ugovičnik, 30-letna dekla v Solčavi, je ukradla l. 1922. svojemu službodajalcu zlatnino, nato pa pobegnila v Avstrijo. V Celovecu obsojena zaradi tatvine na 3 mesece zapora, je bila l. 1923. izgnana v svojo domovino. Kmalu nato so iztaknili njeni dolgi prsti pri novem službodajalcu razno perilo in ker je imela že raztrgane čevlje, je vzele še nove pri neki drugi stranki. Nepoboljšljivo mlado tatlico je obsodilo okrožno sodišče v Celju na 6 tednov poostrenega zapora.

Dež za solncem...

Ljubljana, 13. maja.

Julka iz šentjakobskega predmestja je silno pridno dekle. No, ni sicer več dekle, ker je že ločena žena, zato pa je tembolj pridna. Čez dan dela in popravlja klobuke, je in samo malo pije. Pa še nekaj dela. Ljubi svojega Franceta. Franco pa čez dan meštarji, preganja po sejmih konjičke in koblice, kravice in voličke, je in več pije in ljubi. On ljubi Julko. Je tudi oženjen in tudi ločen. Ne vemo, kje žaluje za njim njegova žena. Tudi ne vemo, kje se poti možko srce za pridno Julko. Kaj hočemo, preko življenja in obelastnih simpatij ne moremo.

Zato pa tudi ne moremo, da sta se lepega dne spoznala Julka in France in da se imata rada, čeprav morda drugludočejo ali pa tudi ne. Do preprirov in celo do prav hudih pa pride tudi med takimi, ki se najdejo in združujejo preko krizev in težav. Pa ne pomagajo še taka simpatija. Da, kolikokrat smo si neznansko simpatični pa se vseeno zavravamo. Že pridejo taki trenutki Julka je svojega novega Franceta tako ljubila, da jo vzdrževala kar dve stanovanji. Prvo za svoj sladki počitek in sanje, drugo, pristni stranki, za Francetovo kontrolo. Julka je tudi precej oblastna in zna reprezentirati. Poleg dobrih lastnosti ima še denar, katerega mogočnost je večkrat občutil France. Zato ni čuda, ako je Julka postala jezna zato-le:

V nedeljo zvečer je opazila skozi okno, kako se sprehaja njen France po Florjanski ulici. Pa še nekdo drugi je hodil gori in doli in celo z njim skupno. France in natakarica, po ljubezni brenčeneča Fanka. Nastala je je noč, zapihljala je sapica in obema je postalo mrzlo na čest. Odšla sta v protest nebu in zemlji za hrepenenjem. Julka pa ni nič dejala, nič se ni kuljala, marveč je zjutraj samo pograbila steklenico in počakala, da je ljubezniva Fanka stopila zopet na cesto in da se ji je približal Francelj, ki je res kmalu potrkal na njena vrata. Odprla jih je in ko je Francelj šele napol prišel, se je vrnila s svoj obraz oziroma glavo v njeno svetlobo, je dvignila roko in strokovnjski preizkusila trdoto steklenice na njegovi glavi. Kaj hočemo, Francelj, tudi če bi hotel, ni mogel protestirati proti takemu ravnanju, ko je bil navajen še pred trenutkom na čisto drugačne maniere. Obilna ga je krl in padel je pred razžaljeno ljubeznijo na kolena. Potem pa se je dvignil in iskal pred furijo zaščito pri stražniku.

Na podlagi povabila na policijo v svrhu poravnave pa sta se je potolažila, čeprav je padlo obelastransko mnogo zelo neprijetnih očitkov. Končno je dejal še France s posebnim povdarkom, da vse cprosti, če mu da Julka nazaj v najslabših dneh podarjenega kanarčka in še ostane v nadalje med njima tako, kakor je pred nesrečo vedno bilo. Ona se je posmejala, mu pogledala v oči, pa sta se obrnila in odšla po stopnicah zopet — srečen var

Iz življenja in sveta

Theatralia z Dunaja

Dunaj, 10. maja.

Kakor smo poročali, so 2. maja prišli na Dunaj Richard Straussove glasbene svečanosti, ki bodo trajale do polovice maja. Otvorile so se s komponentno opero: "Feuersnot". Tekom slavnosti se uprizorjajo naslednje Straussove opere: Elektra, Salome, Rosenkavalier, Ariadne auf Naxos in Frau ohne Schatten. 9. maja je bila premiera baleta "Schlagobers", o katerem smo že pisali. Delo je pristnega dunajskega značaja. Za ta komad je baletni mojster drž. opere mobiliziral nič manj kot 260 brhkih nožic. 48 najboljših plesalk predstavlja žumenje smetane s takozvanim "Schlagoberswalzerjem".

Pred kratkim je sklenil dr. Strauss novo pogodbo s ministrstvom, ki ga veže kot ravnatelja državne opere do leta 1929. Njegova mesečna plača znaša 25 milijonov a. kron (okrog 30 tisoč Din).

V operi "Salome" je nastopila v nacionalni vlogi znamenita Jeritza. Ta pevka v zadnjem času prav pogosto nastopa. Peta je tekom 14 dni kar petkrat, in sicer v vlogah: Tosca, Sieglinde, Carmen, Salome in Santuzze. Za predstavo "Salome" so se ljudje nastavili pred operno blagajno že opoldne ter so tam vztrajali do večera, samo da čujejo par lepih glasov iz Jeritzinega grla.

V pretekotnem tednu so doživela dunajska gledališča kar 10 premier, od katerih omenjam tri najpomembnejše. 8. maja je priredil "Modernes Theater" premiero francoske komedije "Le Fauteuil 47", eno najboljših del Louisa Verneulle. Verneulle, za katerega vlada daues med dunajskim gledališkim svetom toliko zanimanje, je avtor 33tih komedij in revij, ravnatelj pariškega Theater de la Repalissance in znameniti igralec. Star je komaj 30 let, je zet slavne igralkice Sare Bernhardt in nastopa v pariških gledališčih kot igralec samo v svojih delih. Sloves uživa v Italiji, Španiji, Švici in na Angliškem. S svojim ansamblom je nastopil na Dunaju šele prvič. Druga izmed pomembnejših premier zadnjega tedna je Wedekindova "Musik", v kateri je nastopila kot gost znana igralka Marija Orska v vlogi Klare, ki se je ravnokar vrnila s svojega gostovanja v Rimu.

Radi zanimivosti naj še omenim, da so endavno priredili člani bivše dunajske aristokracije v Modernem gledališču izključno predstavo "Peril en la demeure" Octava Feuilleta v francoskem jeziku. Sodelovali so med drugimi: princ Lichtenstein, grof Demblin in baronica Kuhn.

Nekaj o bakterijah

Bakterije najbolj uspevajo v vlažnosti, toda ne uniči jih suša, ali pa vsaj tudi v suhem zelo dolgo žive. Voda jim prav nič ne škoduje, naj bo stoječa ali tekoča. Valovanje zraka jim večkrat ni všeč. Bolezenske bakterije, ki se naselijo v živalih in v človeškem telesu, v celim ali v posameznih udi, uspevajo najbolj v prostori, ki se ne zrači in kjer je pokvarjen zrak. Najraje imajo bakterije samo nekoliko vlažnosti. Svetloba in zlasti solnina uniči mnoge bakterije, bolezenske skoro vse. Čim bolj je temno, tem bolje se bakterijam godi.

Hrano hrpa bakterije predvsem iz živih ali mrtvih bitij. Prva vrsta bakterij so paraziti (zajedavci), h katerim spada bolezenske bakterije. Druga skupina bakterij živi na mrtvih telesih in povzroča gnilobo in razkrajanje. Te bakterije imenujemo saprofite. Povsod v naravi opažamo delovanje saprofitskih bakterij: les truhli, listje tli in gnije, trupla živalij gnijejo in polagoma izginejo, celo kosti sčasoma razpadejo, razmoči in odplavi jih dež: bakterije izrabijo iz vseh mrtvih teles, rastlinskih in živalskih, vse organske snovi, ostane le to, kar je neorganskega, nekako tako kakor pepel po spaljenju.

Toda bakterije se ne hranijo le z organskimi snovmi. Nekatere bakterije žive na golih tleh, na skali, kjer ničesar ne raste, zajedajo se v razpoke in prodirajo ob enem z dežnico v notranjost. Voda učinkuje deloma mehanično s tem, da dolbe in zmrznitvi žene narazen skalovje, deloma tudi kemično s tem, da raztoplja in odnaša razne snovi. Na ta način se uničuje skalovje in bakterije, ki vodi pomagajo, vrše predvsem kemično delo.

Razen mineralnih hranilnih snovi, kakor so spojine kalija in fosfora in mnogih drugih, je v zemlji, ki nastane na ta način, tudi vse polno sodelujočih zemeljskih bakterij, ki so nakopičene kot snov, ki je nastala iz odumrlih živih teles in je bogata ogljika.

Mnogo drugih bakterij se živi s plinasto hrano. Kot take so znane posebno nitrifikacijske bakterije, ki varkajo iz zraka dragoceni dušik in bogatijo z njim zemljo.

Svetnik in perutnina

V Belučišanu je izbruhnilo pravo betlehemistično pobiranje perutnine. Podobna poročila prihajajo tudi iz Afganistana in Pendžana.

Strahoviti pokol koristnih kokoši in petelinov izvira iz vraže, da se nahajajo v perutnini kače, v jajcah pa škorpioni. Kaj je bilo vzrok prokletstvu perutnine, to nam pove legenda o nekem svetniku, ki se je pojavil v Kandahanu. Ko se je pobožni mož nekoč zjutraj umival, ga je pri delu motil petelin, ki je glasno prepeval in s tem svetnika močno razburil. Da ga kaznuje za njegovo nesramnost in brezobzirno postopanje, je svetnik proklel vso perutnino in rekel, da naj mesto piščet izvale škorpione. Babjevrno prebivalstvo si je vzelo to prokletstvo tako k srcu, da je začelo smatrati kokoši in peteline za nečiste in nevarne živali in se bati kač in škorpionov, ki naj bi bili v njih. Napovedalo je zato perutnini neizprosno pokol.

Da napravi vlada konec temu nesmiselnemu divjanju, je določila za vsak umor kokoši težko kazen do sedem let zapor. Ker pa zakon le počasi prodira v oddaljenejše dele Belučišanu in Afganistana, se je tamkaj preganjanje perutnine še dolgo nadaljevalo in v posameznih pokrajinah končalo s popolnim iztreljenjem perutnine.

× **Prenos trupa: Eleonore Duse.** Parnik "Dullio", ki je vozil truplo Eleonore Duse iz Newyorka v Italijo, je dospel v Napoli 10. t. m. V pristanišču so pričakovala smrtne ostanke velike umetnice vsa oblastva. Vlada je bila zastopana po posebnem delegatu. Pisatelji, igralci in drugi umetniki so bili navzoči zelo številno. Aotaka vojvodinja je vprilo ogromne množice ljudstva pokleknila na tla in molila za dušo pokojnice, nato pa je položila na krsto šopek belih rož.

Kraljica Jelena je poslala na krsto venec orhidej s plavim trakom. Rakev se je nato odpeljal z železnico v Rim, kjer se je 11. maja zjutraj izvršil žalni obred za umetnico. Med mašo so se pele skladbe Perosija in Palestrine. Iz cerkve so krsto nesli na voz, v katerega je bilo vpreženih 6 konj, ki so peljali zemske ostanke zopet na kolodvor. Tam so položili krsto v poseben vagon, ki prepaže zemske ostanke Eleonore Duse v kraj končnega počitka.

× **Avtografi Goethea, Napoleona in Wagnerja.** Na Dunaju se je prodala na javni dražbi dragocena zbirka avtografov. Ker so inozemski kupci skoraj popolnoma izostali, je bila dražba brez konkurentov in avtografe so kupili izključno domačini. Neki odlomek iz "Fausta" je bil prodan za 36 milijonov avstrijskih kron. Dva Napoleonova ukaza z lastnoročnim imperatorjevim podpisom je nekoč kupil za 4 in pol milijone a. K. dočim so prodajalci iztržili za neki avto-

graf Rih. Wagnerja 800 tisoč a. K. Neko Bismarckovo pismo, ki je imelo pred desetletji leti vsaj dvajsetkratno ceno, je nekoč odkupil za borega četr milijona avstrijskih kron.

× **Capablanca kot vodja revolucije.** Revolucija, ki je izbruhnila na Kubi, je kaj svojevrstna prekucija. Glasom zadnjih vestí še vedno narašča število nasprotnikov predsednika Zayasa. Vstaje zalaga z orožjem Amerika, voda pa jih Kubanec Capablanca, šahovski mojster svetovne slave. Capablanca daje ukaze in nasvete iz Newyorka, kjer vzdržuje celo armado svojih tajnih agentov, ki pobirajo pri Američanih denar "za sveto stvar revolucije", kakor pravi v svojih proglaših. Za ta denar kupuje Capablanca hrano in municijo, katero pošilja svojim vojakom, da vztrajajo v borbi do kraja.

× **Iz ljubzenskega romana lorda Byrona.** Najgloblja ljubezen pesnika lorda Byrona so bili njegovi ljubavi odnosi z italijansko grafico Terezijo Guiccoli. Njen mož je bil znan ravenški aristokrat. Z Byronom je imel nenavadne obzire radi njegovega pesniškega genija. Dopusčal je, da je žena ljubimkovala z Angležem, toda enkrat ji je vendarle napravil škandal. Prišel je k ljubimcema v sobo skozi vrata, katere sta pozabila zakleniti. To ga je napolnilo k tožbi za ločitev zakona. Papež je ločitev dovolil in grafica je ostavila svojega moža. Po Byronovi smrti pa se je ločenka poročila z francoskim aristokratom markijem de Boyssilem, katerega je javno imenovala "najbolj glupega Francoza svojega časa". Boissy pa je to tudi res zaslužil. Pravijo namreč, da je predstavil kralju Luju svojo ženo takole: "Veličanstvo, to je moja žena, markiza de Boissy, bivša ljubica slavnega Byrona. Z njim je večkrat spala v isti postelji!"

× **Stičljanska drama.** V St. Lorenzo pri Messini se je 50 letni Candido Bruno oženil in oče vde otrok spečal z neko 25 letno deklico, ki je porodila dečka. Krat je o stvari izvedel 18 letni deklin brat Camello Verducci, je vdril v Brunoovo hišo in zabodel zapeljivca. Nato je hitel domov, pograbil sestro za vrat, jo zaklal ter se nato sam prijavil oblastvu.

× **Dantejeva lobanja.** Te dni se vršijo v mestu Buifalu v Ameriki važni kongresi učenjakov. V pondeljek je prišel zborovati kongres združenja ameriških anatomov. Na prvi seji kongresa so bili predčrtani razni stari spisi o anatomske raziskovanjih človeka in živali. Najzanimivejši bo vsakekoro referat o konstrukciji Dantejevega okostnjaka, oso bito o obliki lobanje. Referat bo predčan te dni, a sestavi ga je profesor univerze v Bologni Fabio Fascetto. Po opisu Fascettovemu ima Dantejeva lobanja kapaciteto 1700 kubičnih centimetrov. Dantejeva lobanja je asimetrična radi zakrivljenosti nosnih kosti na desno. Srednja kapaciteta lobanje znaša 1400 do 1500 kubičnih centimetrov.

× **Henry Ford kot vlakovodja.** Zna ni ameriški multimilijonar Henry Ford se večerja za upravljalca lokomotive, s katero se bo odpeljal v posebnem vlaku na polotok Michigan kjer bo kontroliral svoja ondotna veleposredstva. Ravnatelj Fordove tvornice pa bo podpiral svojega gospodarja — kot kurjač.

× **Trije svetovni žepni tatovi zasaceni v Parizu.** Pariški policiji se je 9. t. m. posrečilo aretirati tri Madžare, ki so prišli v Pariz na olimpijado z namenom, da bodo prav pridno kradli. Tatovi se pišejo: Pavel Jelinek, Emil Baschitz in Martin Scheitzer ter so znani mednarodni policiji kot pravi opasni umovniki. Razkritje njihovega manipuliranja pa jih je spravilo pod ključ, kjer bodo zdaj počakali konca olimpijskih iger, nakar jih bo pariška policija ekspedirala nazaj na Madžarsko.

× **Ogromno skalo so razstrelili v državi Utahu.** Louthern Pacific Railroad namreč gradi tam novo progo k Slane-mu jezeru. Potrebovali so materiala, da zasujejo globočine in prepade, čez ka-

tere pojde nova proga. Znali so si pomagati. 25 rudarjev je delalo poldrugi mesec ter izkopalo dolg rov v grič ob železnici, da bi bilo prevažanje kamena in prsti na določen kraj olajšano. Tristo ton specielnega smodnika so vložili v rov. Uspeh ni izostal. Pri eksploziji se je razletelo skalovje v obsegu 25 tisoč kubičnih metrov.

× **Elektrifikacija švedskih železnic.** Švedska železniška uprava je te dni objavila v časopisu izjavo, da je nedavno dospela iz Anglije zadnja pošiljava lokomotiv na paro in da so to sploh zadnje parne lokomotive, ki so bodo upo-

rabljale na Švedskem. Na Švedskem se namreč intenzivno deluje na elektrifikaciji železnic in bodo polagoma vse parne lokomotive nadomestene z električnimi. Elektrifikacija je že izvedena na sveb progah, razen na progi Stockholm-Östeborg, kjer se še vedno vrši promet s parnimi stroji.

× **Naseljevanje židov na Krimu.** Ukrajinski sovjet ljudskih komisarjev je odobril načrt za naseljevanje židov na Krimu. Kolonizacija se bo vršila sistematično, tako, da bodo sinovi Izraela kmalu neomejeni izkoriščevalci prekrasnega krimskega polotoka.

Po slovanskem svetu

Ruske visoke šole

V moskovskih "Izvestijah" beremo podatke o številu visokošolskih profesorjev v Rusiji:

"Leta 1923. je štela cela SSSR. (ne včevši Gruzijo in Armenijo) 4655 profesorjev. Eden profesor pride torej na 30.803 ljudi ali pa na 4563 mestnih prebivalcev. Z ozirom na pomen visokošolskih učnih moči za napredek države moramo priznati, da je ta številka sramotno nizka. Tri četrtine vseh profesorjev biva v osrednji državi. Na vse druge države SSSR. pride torej samo ena četrtina, skupno 1189 ljudi. Poleg RSFSR. so v razmeroma ugodnem stanju še tatarska, krimska in ukrajinska republika. Vse druge države so na slabšem, predvsem baškirska republika, kjer pride eden profesor na 192 tisoč prebivalcev. Baškirska, gorska, dagestanska in beloruska republika pa nimajo sploh nobene visoke šole.

Večina visokošolskih profesorjev biva sveda v velikih mestih: v Petrogradu, Moskvi, Kijevu, Odesi, Harkovu. V Petrogradu in Moskvi je do polovice vseh profesorjev SSSR. Kar se tiče razmerja do celokupnega prebivalstva, stoji na prvem mestu Petrograd, kjer pride eden profesor na 986 ljudi, na drugem Tomsk (1010 ljudi) in šele na tretjem Moskva (1183) ki zaostaja zaradi močnega naraščanja prebivalstva. Absolutno vzelo pa ima Moskva vendar največ učenjakov, dasi štejemo 26 visokih šol, Petrograd pa 42.

Zanimivo vprašanje napredovanja ali nazadovanja visokošolske profesure po revoluciji je žalibog težko rešiti. Imamo popolne podatke samo za Moskvo, kjer je naraslo število visokošolskih učnih moči (članov akademije, znanosti, profesorjev, docentov in lektorjev) od 1949 (v letu 1920.) na 2841 (v letu 1923.), kar pomeni 73.5 odst. prirastka. Istočasno je naraslo to število v Petrogradu od 1800. na 1811, kar pomeni samo 0.6 odst. V celoti je torej naraslo število vseh visokošolskih nastaviteljev povprečno za 10 do 15 odst., kar je zelo malo. Samo tehnične visoke šole potrebujejo učnih moči za še 450 nezasedenih stolic.

Shod profesorjev polonistov

Varšava, začetkom maja.

Dne 24. 25. in 26. aprila se je v Varšavi vršil shod polonistov, univerzitetnih in srednješolskih profesorjev. Zastopanih je bilo 111 mest celo Poljske, udeležnikov pa je bilo 429 (od teh 252 izven Varšave).

Izmed sklepov, sprejetih na tem shodu, omenjam sledeče:

1.) Pri poučevanju materinega jezika v gimnaziji je treba v harmoniji predavati zgodovino literature in literaturo s poudarjanjem čitanja mojstreskih literarnih del.

2.) Pri poučevanju poljskega jezika, zlasti v višjih razredih, je treba silneje nego doslej paziti na vezanje literarnih del s sodobnim življenjem; treba je pri pismenih nalogah in diskusijah gojence navajati na razmišljanje o problemih življenja, pripravljajoč na ta način mladino na aktivno vlogo v novi Poljski.

3.) Zeleti je, da se v srednji šoli med deli tujih literatur čitajo najodličnejša dela slovanskih literatur.

4.) Poljska romantična literatura mora tudi nadalje ostati v programu poljskega jezika na višji gimnaziji. Izbor čtiva in

njeza razlaga pa se morata revidirati v stališča novega vzgojnega ideala, ki ga zahtevajo izpremenjeni pogoji poljskega življenja in nove velike naloge srednje šole.

5.) Učbeniki in štivo morajo vsestransko zrealiti življenje poljsko, tako sodobno kakor preteklo; pri tem je treba posebej paziti na take proizvode, ki morejo vplivati na ustvarjanje pozitivnega aktivnega tipa poljskega državljanca.

6.) Zbor snatna vsa literarna dela, kakor tudi metode poučevanja, ki bi poglabljale separatizem, za škodljive z državnih ozir.

7.) Poljski jezik morajo učiti samo takli poljski državljani, ki ne samo na zunanjo obvladajo predmet, ampak ki razen tega dajejo garancijo, da so dorasli idejnemu vrednostim programa poučevanja poljskega jezika.

Društvo učiteljev srednjih in visokih šol naj začne izdajati list, posvečen programu in metodi poljskega jezika.

Amerika bo imela mesto "Masaryk". Petdeset čeških farmerskih rodbin je ustanovilo v severoameriški državi Minnesoti češko naselbino in jo imenovalo "Masaryk". Vas ima že šolo in pošto ter je po postaji Elmeru zvezana s St. Louisom. Morda bo iz te vasi nekoč še živahna ameriško mesto.

Odkritje spomenika Vorovskemu. — 10. t. m. je preteklo leto dni, odkar je bivši caristični častnik Conrad ustrelil v Lausanni sovjetskega poslanca Vorovskega. Na letošnjo obletnico smrti so Rusi odkrili Vorovskemu spomenik. Spomenik je osem metrov visok in stoji pred zunanjim ministrstvom v Moskvi.

"R. U. R." v Japonščini znana igra češkega dramatika K. Čapka je pravkar izšla v japonskem prevodu.

Zgodovina upodabljače umetnosti na Češkem. Po mnogih pripravih delih, po raziskavanju, ki so ga vodile cele generacije znanstvenikov češke in nemške narodnosti, se je v okvirju umetniškega društva "Mánes" storil zbor mlajših umetnostnih zgodovinarjev in pričel izdajati zgodovino upodabljače umetnosti na Češkem. Idejo je sprožil minister. svetnik dr. V. V. Štech, pri delu mu pomagajo univ. prof. V. Birnbaum in J. Cibulka, muzejni tajnik dr. Guth, ravnatelj umetno-obrtnega muzeja F. Jifík, ravnatelj rudolfske galerije dr. V. Kramář, V. Kučhyka, K. B. Mádl, prof. umetn. akademije dr. A. Matejček, prof. dr. Peškirka in sekijski načelnik dr. F. Wirth. Pomen dela je ogromen; spis bo služil enako izobražencu kot strokovnjaku, dijaku kot umetniku, ker bo tvoril resnično sintezo dolgotrajnega dela ter bo skušal podati tvorbo češkega naroda v znanstveni formi.

Prvi sešitek zgodovine je že izšel in prinaša na dveh polah teksta zgodovino romanske arhitekture; krasi ga 25 slik v avtorijih in ena priloga v barvah. Celo delo bo obsegalo 15 takih sešitekov in bo tudi tipografsko vzorna knjiga. Ta zgodovina ne bo samo krasen dokument češke znanstvene in nacionalne aktivnosti, ampak bo služila vsakekoro tudi drugim slovanskim narodom za vzor, kakšno pozornost je treba posvetiti proizvodom narodnega duha.

Delavske plače v Rusiji. Komisarijat dela SSSR. je določil minimalne delavske plače, in sicer za prvo vrsto 6 zlatih rubljev, za drugo 4.80 in za tretjo 4.20 zlatih rubljev na teden. — V drugi polovici maja pridejo v promet bakreni novi po 5. 8 in 1 kopejko.

Dr. Ljudevit Pivko:

Šifrirana pisma

(D. R. U. P.)

Polkovnik je bil diktirati uvod in poljasnila k zapisniku, ki ga pošilja vrhovnemu poveljstvu. Jaz sem se posloval z izgovorom, da bi rad še danes pregledal svoj novi depôt v Marcellise, zvočer pa obiskal svoje oficirje v Veroni. Kapitan Maino mi je dal svoj said na razpolago. Šel je z menoj na dvorišče, da mi prikrbi šoferja.

"Maino, opozori gospodo zgoraj, da pride brezdvomno še več drupanskih poročil iz Avstrije. Svetoval bi, da jim za mesec dni daste odgovor."

"Kako?"

"Sestavite pismo z istimi priprosti-mi šiframi in javite, da se drupanom v Italiji dobro godi. Na obeh straneh vode imamo dobra gnezda, kjer se valijo vsi tleti, ki bodo kmalu godni za pohod iz Italije preko Avstrije v svobodno Češkoslovaško in Jugoslavijo."

"Izvrstna ideja!"

"Potem ne bodo več pisali."

"Verjamem, da ne bodo!"

Več šoferjev se je zbralo okrog naju.

Mene so smatrali za znanca, ki jim je dolžan nekaj pojasniti. Spomnil sem se obljube, ki jo sem jim dal pred za-

"Dovolj, Maino, šoferje zanima neka moja afera."

Maino je resno poslušal, kako sem razlagal.

"Več Jugoslovanov in Čehoslovakov je dobivalo čudna pisma. Nihče ni znal, odkod so pisma in kaj je v njih. Zato smo sumili, da je v njih nekaj, kar v vojni ni dovoljeno pisati. In zdaj smo pisma preiskali in našli, da jih dobivajo od italijanskih deklet. Eden se je že tajno oženil, drugi se pa še bodo. Sodišče pa pravi, naj odsihob tako pišejo svojim nevestam, kakor je treba. Kaj ne, gospod kapitan?"

Maino me je debelo gledal in — pritrtil.

Sedel sem že v saidu in Maino mi je ponudil roko.

"Zanimiv dan je bil."

"Zanimiv, zame pa utrudljiv. Zdravo, Maino!"

Said se je tresel in ropotal po cesti v Marcellise.

Zadovoljen sem. Tajnega sovražnika sem odkril, ki je imel interes na tem, da onemogoči legionarjem služ-

bo na fronti. S satansko zvito in spretno zasnovano propagando je jel previdno delovati zoper Čehoslovake, a prišli smo mu pravočasno na sled in prekrizali smo mu račune.

Premišljam, kako je bil položaj Čehoslovakov že nevaren. Avstrijski propagandi se je do gotove mere že posrečilo omajati vero v solidnost češkoslovaških borev. Bilo je treba mnogo energije, mnogo podrobnega dela in krepkega sunka, ki smo ga izvršili 15. avgusta, da smo obranili Čehoslovakovom pozicije in jim pridobili iznova zaupanje.

Zadovoljen sem tudi iz drugih ozirrov — zaradi obljube, ki sem jo dal generalu Štefániku dne 4. julija. Ob priliki "riviste" v Nove pri Bassanu, ko je odlikoval italijanski kralj moje borec z Mt. Valbella, mi je izrekel general Štefánik sledeče priznanje:

"Ne vem, gospod kapitan, kako bi se razvilo v Italiji vraščanje češkoslovaške vojske, ako bi ne bilo vas in vaše pomoči. Poznam vaše požrtvovalno delo. Malo je apostolov češkoslovaške ideje, kojim pripada po pravu toliko priznanja našega naroda kakor vam."

Štefánik je ponovil svoje priznanje že v francoskem jeziku z ozirom na skupino, v koji smo stali. General Sanj, komandant XIII. armadnega

zboru, je pravil, da ni slišal kmalu tako globoke pohvale. Nato je Štefánik nadaljeval:

"Vi stojite s svojim oddelkom izven zveze češkoslovaške vojske. A vaša služba vas vodi vsak dan mimo Čehoslovakov. Prosim vas, kapitane, ostanite našli vojski prijatelji, kakor ste ji bili doslej. Pomagali ste jo snovati, zato imate dolžnost, da jo živite. Mi bomo vašo pomoč še rabili."

Zahteval je moje roko. Njegova je bila nežna, mehka.

Obiljubl sem mu, da se hočem povsod oklepiti Čehoslovakov. —

Danes se spominjam proročstva generala Štefánika. Govoril je, kakor bi slutil, da čakajo njegove rojake v Italiji še neprijazni dnevi.

DODATEK.

V Italiji se nam ni bilo več bati drupanskega rovarjenja. Pisma, ki jih je pošiljal avstrijski drup še nekaj tednov po raznih potih čez fronto, so nas samo zabavala. Evo jih!

Tretje poročilo.

"Zvedeli smo iz vaših poročil, na kako nečuvno surov in nečloveški način silijo Italijani (dijih čast po strašnem izdajstvu, ki so ga zagrešili na nas, ne more biti še bolj pobriga-na) uboga ujetnike, da se morajo pro-

ti svojemu boljšemu prepričanju boriti proti svojim bratom. Sklenili smo torej prišeti propagando v korist legionarjev, ki so padli v poštenem boju v ujetništvo in so bili prisiljeni k vstopu v legijo, propagando, ki jim dvigne zaupanje v povratek v domovino. To pot pa naj izberejo samo tisti, ki nimajo moči, da bi s pristopom k drupu izkazali domovini boljše in dragocenejšje službe. Množico torej vrsto druparjev! Vsak drupar mora biti odločen položiti na oltar domovine — tudi za največjih nevarnosti — največje žrtve. Vsak drupar naj ostane na svojem mestu, ker bi inace lahko nastala nevarnost, da bi organizacija odrekla baš v trenutku, ko bi se morala z elementarno močjo vrci na sovražnika. Vaša poročila nam dalje pravijo, da italijanski oficirji, ki so pridrženi k legijam, doslej niso prenehali z nasilji, ko groze legionarjem s smrtno kaznijo. Dali smo torej ukaz, da pridejo ti oficirji kakor tudi njihove družine, v črne listine. Te migljaje javljamo sočasno redni organizaciji čina. Na zdari

Veliki mojster.

To drupansko poročilo je desefriral tenente Polli 24. septembra 1918. Bilo je sestavljeno po novem ključu (A = 42, B = 43, C = 11 itd. do Z = 41).

Gospodarstvo

Gibanje cen na debelo

Beograjski «Privredni Pregled» je nedavno preračunal gibanje cen u trgovini na debelo tokom prvih treh mesecih t. l. Zadnja števila omenjenega lista pa prinaša še gibanje cen v aprilu t. l. ter ga primerja s cenami v prvih treh mesecih t. l. v januarju 1923. in pred vojno. Censki indeks «Privrednega Pregleda» vzame povprečne cene v l. 1913. 100 za vsako skupino. Na podlagi tega so znašale povprečne cene:

v januarju 1923.: 1. poljski pridelki 2740, 2. žirina in žirinski produkti 1901, 3. sadje in sadni predelki 912, 4. stavbni material 2240, 5. kolonijalno blago 1964, 6. industrijski proizvodi 2830, totalni indeks 2098;

v januarju 1924.: 1. poljski pridelki 2295, 2. žirina in žirinski produkti 2926, 3. sadje in sadni predelki 910, 4. stavbni material 2062, 5. kolonijalno blago 1667, 6. industrijski proizvodi 2647, totalni indeks 2034;

v februarju 1924.: 1. poljski pridelki 2380, 2. žirina in žirinski produkti 2888, 3. sadje in sadni predelki 994, 4. stavbni material 2062, 5. kolonijalno blago 1685, 6. industrijski proizvodi 2618, totalni indeks 2101;

v marcu 1924.: 1. poljski pridelki 2433, 2. žirina in žirinski produkti 2479, 3. sadje in sadni predelki 1005, 4. stavbni material 2092, 5. kolonijalno blago 1709, 6. industrijski proizvodi 2523, totalni indeks 2040;

v aprilu 1924.: 1. poljski pridelki 2351, 2. žirina in žirinski produkti 2290, 3. sadje in sadni predelki 969, 4. stavbni material 2060, 5. kolonijalno blago 1683, 6. industrijski proizvodi 2484, totalni indeks 1973.

Totalni indeksi, ki je znašal v februarju t. l. več nego v januarju 1923. je v marcu t. l. padel pod število v januarju 1923. ter v aprilu t. l. napram marcu t. l. nadalje oslabele, in sicer za 67 točk, odnosno za 3,3 odst.

Najmočnejše so v aprilu napram marcu padle cene v skupini: žirina in žirinski produkti, to je za 189 točk, odnosno za 8,2 odst., a najmanj v skupini: kolonijalno blago, to je za 26 točk, odnosno 1 odst.

Skupina poljskih pridelkov je padla za 82 točk, odnosno za 6 odst. Znotraj te skupine je najmočnejše padel ječmen, in sicer za 7,5 odst, dočim je cena otroškom celo poskočila za 7,7 odst.

Pri skupini: žirina in žirinski produkti so najbolj padle cene svinjam (za 573 točk ali 16 odst.), potem perotnini (za 84 odst.), ostalim vrstam za pod 6 odstokov.

V skupini kolonijalnega blaga so padle cene sladkorja za 223 točk ali za 9 odst., dočim je kava poskočila za 2 do 3 odst. po kakovosti.

V skupini industrijskih proizvodov so padle cene železu, cinu, steklu, firnežu, dočim so cene kožnim izdelkom poskočile.

Cene so tokom meseca aprila oslabele kljub temu, da se je dinar držal v New Yorku relativno stabilno na tečaju 124,5 do 125,5.

Zanimivo je tudi, da so se napram zadnjemu letu pred vojno najbolj podražili industrijski proizvodi, nekaj manj poljski pridelki, potem žirina in žirinski produkti, stavbni material, kolonijalno blago, a najmanj sadje in sadni predelki.

Mednarodni trg z mlekom in mlečnimi izdelki

Švicarska kmečka zveza izdaja četrtletno poročila o stanju produkcije in tržnih prilikah mleka ter mlečarskih proizvodov. Nedavno je izšlo 61. tako poročilo za prvo četrtletje 1924.

Poročilo predvsem ugotavlja pospeševanje mlekarstva v prvem četrtletju radi okolnosti, ker je na razpolago dovoljno krme in močnih krmil. Produkcija mleka je najbolj narasla v državah vzhodne Evrope, a tudi v ostali Evropi je beležiti napredek — izvenoma Škotsko kjer je produkcija nazadovala. Precejšen je napredek tudi v Združenih državah ameriških in v Kanadi. V Jugoslaviji je napredek zelo velik in znaša napram prvemu četrtletju l. 1923 okroglo 30 odstotkov.

Glede na naraščajočo produkcijo se v mnogih državah opazja pričetek padanja cen. Nižje cene mleka kakor v decembru 1923 se poročajo iz Italije, Danske, Švedske, Finske, Nizozemske, Angleške, Argentine in Severne Amerike. V Madžarski, Franciji, Nemčiji in Norveški so cene poskočile. V Češkoslovaški, Avstriji, Jugoslaviji in Švici se cene niso spremenile. Vse to velja v primeri s cenami v decembru 1923. V primeri s cenami v četrtletju 1923 pa je stanje nastopno: Višje cene so v Avstriji, Madžarski, Švici, severnih državah in Braziliji, nižje pa v Češkoslovaški, Jugoslaviji, Italiji, Angliji, Argentini in Severni Ameriki. Spremembe ni na Finskem. V celoti je položaj na mlečnem trgu nesiguren, ker je glede na povečanje produkcije pričakovati nadaljnje padanje cen.

Cene sira kažejo v glavnem isto tendenco padanja, ako primerjamo prvo četrtletje 1924 z decembrom 1923. V primeri s prvim četrtletjem 1923 so se cene za sir zmanjšale samo v Češkoslovaški, Italiji, Angliji in Severni Ameriki. Pri nas v Jugoslaviji so cene poskočile:

za bohinskijski ementalec od 43 na 52,50 Din za kg in «trapist» 26,25 na 28,25 Din. Originalni ementalec je obdržal ceno v Jugoslaviji 93 Din.

Produkcija sirovega masla raste. Cene v primeri z decembrom 1923: Višje v Madžarski, Jugoslaviji, Franciji, Danski in Nemčiji; v ostalih državah nižje cene. V primeri s prvim četrtletjem 1923 so cene porasle v Jugoslaviji, Franciji, Madžarski, Italiji, Norveški, Danski, v Belgiji in Braziliji. Vse druge države imajo nižje cene, le Finska je ostala pri cenah iz prvega četrtletja 1924. Glede Jugoslavije je zanimivo, da notira sirovo maslo zadržniški mlekarn 71,25 Din, a «kmečko sirovo maslo» 47,50 Din za kg. Zadržniško maslo je poskočilo od 58,25 v l. 1921 na 71,25 Din za kg, «kmečko maslo» pa samo od 46,25 na 47,50 Din za kg.

Za bodočnost je glede na dejstvo, da je na razpolago dovoljno krme, pričakovati nadaljnji porast produkcije mleka in mlečnih predelkov, kar bo neizbežno uplivalo na cene. Pričakovati je radi tega za prvi čas v splošnem nadaljnje padanje cen. To je mišljenje švicarske strokovne kmečke zveze. J.n.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (13. t. m.) Pšenica: baška, 79 do 80 kg, 2 odst. defektna, duplikat kasa, povpraševanje 317,5, ponudba 320,5. Turščica: baška, duplikat kasa, promptno 227,5, 230; za maj, ponudba 232,5. Moka: baška, «0», duplikat kasa 465, 485; «2» 425, 435; «6» 335, 340; «7» 295. Otrobi: v jutitnih vrešah, ponudba 215. Tendence trajno nestanovitna; skupni promet okrog 86 vagonov, od tega 50 turščice, 28,5 pšenice.

Žirinski sejem v Mariboru (13. t. m.) Dogon 609 komadov in sicer: konj 14, volov 171, krav 391, bikov 11, telet 21. Povprečne cene za kg žive teže: debeli voli 12,75 do 13,75, poldebeli voli 12 do 12,50, plemenski voli 10 do 11,50, bikji za klanje 9,50 do 12,50, glavne krave do 10,50 do 12, plemenske krave 8 do 10, krave za klobasarije 7,25 do 8,50, moilne krave 9 do 11,50, breje krave 9 do 11,50, mlada žirina 11 do 13,75 Din. Meso volovsko I. 25 do 27, II. 22 do 24, meso bikov, krav in telic 19 do 21, teletje meso I. 30, II. 22 do 26, sveže svinjsko meso 30 do 35 Din. Kupčija zelo živahna, obisk velik. Prodanih 281 komadov, od tega 30 v Italijo, 14 v Avstrijo, 11 v Češkoslovaško, 3 v Švico in vse ostalo doma.

Zagrebski kolonijalni in špecerijski trg (12. t. m.) Promet je bil v zadnjem času živahen. Predvsem je bilo povpraševanje po sladkorju in kavi. Položaj na mednarodnem sladkornem trgu je nestanovit, čemer je krivo med drugim zlasti veliko nazadovanje konzuma v Nemčiji. Cene sladkorja kažejo tendenco slabljenja, dočim je kava jako čvrsta. V Zagrebu notirajo na veliko v skladišču in brez ambalaže: sladkor, kockasti, češkoslovaški 20,25, kava «Rio» 36,75, mast ameriška (v sodčkih po 50 kg ali v zabojih po 25 kg netto) 26,50, paprika, ljuta I. 40, II. 25, sladka 44 do 44 Din za kg. V splošnem se cene tokom zadnjega tedna niso mnogo spremenile.

Zateški hmeljski trg (12. t. m.) Cene slabijo dalje in se gibljejo med 6000 do 6400 Kd za 50 kg. Povod slabljenju so dokaj nižje cene na nürnberškem trgu. Prerokuje se še nadaljnje oslabljenje, ker so tudi te cene hudo visoke.

Velika insolvenca jugoslovanskega trgovca na Dunaju. Med drugimi žrtvami dunajskega borznega poloma se nahaja tudi trdka trgovca Leopolda Hirtha iz Vukovara. Zaradi insolvence te firme je prizadetih več jugoslovanskih firm predvsem v Osijeku.

Nove železniške tarife za prevoz blaga se izdelujejo v ministrstvu za promet.

Najnoviji broj «Bankarstva» za mje sec maj izašao je i imade uvodnik iz pera dr. M. M. Stojadinovića, Ministra Finansija, o Našem novčanom opticaju, zatim veoma informativan članak Lj. St. Kosiera o Velikim institucijama jugoslovanskog bankarstva, to slijedeće originalne članke: dr. Gustav Gregorin: Doprinos tehnici stran vprašanja zvišanja vrednosti dinara III; ing. Konstantin Čutuković: Naš ustav i privreda; ing. Velimir Stišni: Zagrebački Zbor njegovi radovi i ciljevi; Nikola Stanarević: Veliki i mali; Drago Potočnik: Svetovna konjunktura in trgovina v letu 1923; dr. Mirko Kus - Nikolajev: Kapitalizam i socijalno - ekonomski problemi; J. St. K.: Seddeset godina Société Générale u Parizu; K.: Milan M. Stojadinović (sa portretom) St.: Frane Serljuga (sa portretom), komunikelj itd. Godišnja pret plata 150 Din šalje se Administraciji «Bankarstva», Marovska ul. 30. u Zagrebu.

Izvoz hmelja iz Češkoslovaške je znašal po podatkih praškega statističnoga državnega urada v mesecu marcu 1923. — 24., to je od 1. septembra 1923 do 31. marca 1924 je znašal izvoz 61.613 centov po 50 kg, a uvoz 9115 centov po 50 kg.

Izdelava nove carinske tarife v Avstriji. Z Dunaja poročajo: Glede nove carinske tarife vlada velika nezadovoljnost in se zahtevajo korekture. Od vlade se bo zahtevalo, da po potrebi za nekaj časa tudi ukine carine na živila.

Nova tarifa je vzeta za podlago trgovinskih pogajanj s Češkoslovaško in Nemčijo. Po zaključanju teh pogajanj se pričeno razgovori z Anglijo.

Proti novi carinski tarifi v Madžarski so tako konzumenti, kakor prodajalci, češ, da pomenja ponovno splošno povečanje draginje. Agrarni krogi so nejevoljni zaradi tega, ker so zaščitne carine predvidene predvsem za industrijske proizvode.

Nazadovanje madžarske krone. Iz Budimpešte poročajo: Ponovno nazadovanje madžarske krone se spravlja v zvezo s frankovim polomom na dunajski borzi. Točnost teh vesti pa zanikuje finančni minister Koranyi, ki izjavlja, da je nazadovanje krone le momentano in ne more vplivati na sanacijsko akcijo.

Zmanjšanje obtoka bankovcev v Franciji. Zadnji tedenski izkaz Banque de France izkazuje zmanjšanje obtoka bankovcev za 91.068.000 fr. fr., tako da je obtok padel pod 40 milijard fr. fr. Predumji državi so se zmanjšali za 200 milijonov fr. fr.

Nov juriš na francoski frank. Iz Pariza javljajo: Slabljenje franka v zadnjih dneh izvira od spekulativnega napada s strani nemških in baže tudi avstrijskih bank. Pomagajo jim nekatere nemške banke v Švici, Holandiji in tudi v Londonu.

Nove uvozne carine v Angliji. Iz Londona poročajo, da so se vse uvozne carine na življenske potrebščine znižale. Za Jugoslavijo pride predvsem v poštev da se je carina na uvoz češpelj znižala od 10 šilingov in 6 pensov na 7 šilingov za hendervd (50,6 kg), odposno od okrog 3,6 Din na okrog 2,4 Din za 1 kg.

Obtok bankovcev v Angliji je po izkazu 8. t. m. nekoliko oslabele na vsoto 125.217.000 funtov šterlingov.

Meja, št. 8 vsebuje: A. Hribar: Agrarno - seljaški savez. — Prof. inž. Stj. Jurid. — A. P. Jacobson: Danska poljoprivreda. — Ivan Mrmolija: Zauredjenje narodnog gospodarstva. — Josip Lokmer: Stanje uspeva in naša agrarna statistika. — Agrarius: Za unapređenje našeg stočarstva. — Ilija Bošnjak: Težakča hemija. — A. Hribar: Agrarna reforma. — Bilješke. — Razne vijesti. — Književnost. — Cena listu letno 120 Din. Uredništvo in uprava: Zagreb, Sudniška ulica št. 9.

Sokol

Sokolski Vestnik župe Ljubljana I. Četrta številka župnega vestnika, ki ga urejuje br. Švajcar, ima na uvodnem mestu članek: Namen sokolskega prosvetnega dela, v katerem urednik tolmači, zakaj so potrebni prosvetni odbori in kakšno nalogo naj vršijo. Sokolska prosveta ima namen sokolske vzgoje ne pa splošne izobrazbe, kakor se v naših vrstah večkrat napačno tolmači. — Dom Sokola I. na Taboru je kratek opis, posnet iz lista Naš dom, ki ga izdaja Sokolsko društvo I. v Ljubljani. — Iz sejnega zapisnika župnega prednajaškega zbora je razvidno, kaj dela in pripravlja župa Ljubljana I. v tehničnem pogledu za letošnji vzpored. — Poslovnik župnega Sokolstva. — Tehnični del Vestnika župa z vso resnostjo oprijela prosvetnega dela in da hoče tudi na tem polju prednjačiti ostalim župam jugoslovanskega Sokolstva. — Tehnični del Vestnika prinaša skup. proste vaje za žensko in moško deco — sestavi br. Capuder. Vaje so obvezne za vsa župna društva in bodo letos z njimi nastopala. — Vestnik ima tudi krajša poročila iz Saveza in župe ter raznih v župi včlanjenih družtev, ki poročajo o novih društvenih oborih.

Iz češkega Sokolstva. Na seji župnih načelnikov iz Češkega je bilo sklenjeno priporočati, da se vrši VIII. vesokolski zlet leta 1928. v Pragi. — Zleta italijanskih gimnazij v Florenci v letošnjem letu se v imenu ČOS. udeležita br. Benda in sestra Taborska. — Odborova seja ČOS. se vrši dne 14. in 15. junija v Pragi z obširnimi dnevnimi redom. — ČOS. razpisuje natečaj za podelitev nagrad in podpor za sokolsko mladino pod 18 let staro v narodno ogroženem ozemlju. Za nagrade in podpore obstoja posebna ustanova pod imenom «Kukanova ustanova». — Dne 29. junija se vrši v Brnu Spominski zlet brnskega Sokolstva. Predzletni dnevi bodo dne 14., 15., 19., 21. in 22. junija, na katerih nastopi naraščajo, deca in srednješolska mladina. Zanimivo je, da se bodo na zletu vršile tekme starejših mož v igrar in redovne vaje starejših v slavnostnem kraju. Češko Sokolstvo v Ameriki je izdalo proglas na vse svoje članstvo, v njem nazonanja, da hoče prirediti v letu 1925. zlet združenega Sokolstva v Chicagu.

Razvitje sokolskega prapora v Beogradu. Sokolsko društvo v Beogradu je razvil dne 6. maja svoj novi prapor ter pri tej priliki priredilo malo svečanost. Društvo, ki je matrica sokolskih društev v Beogradu, oziroma v Srbiji, je svoj prvi prapor zgubilo v svetovni vojni. Slovesno razvitje prapora se je izvršilo po srbskih narodnih običajih s seženjem kolača v univerzitetni dvorani, kamor je beogradsko Sokolstvo prikorakalo v povorki izpred zvezdarne. Novemu praporu je v zastopstvu prestolonaslednika Petra kumoval admiral Prica. Razvitja se je udeležil tudi stari sokolski borec in kiritelj sokol-

ške misli v Srbiji br. Tasa Popović, ki ga je občinstvo viharno pozdravilo, ko je vstopil v dvorano. Admiral Prica je ob razvitju pripel na prapor krasen moder trak in pozdravil beogradsko Sokolstvo v imenu Nj. Vel. kralja in prestolonaslednika in izrazil željo, da bodi novi prapor simbol sokolskih idealov, ki jih goji sokolska organizacija. Slavnostni govor je govoril društveni starosta br. Momir Korunović, ki je v navdušenih besedah razlagal sokolski misel in bodril članstvo, da zvesto sledi novemu praporu in da ga čuva kot svojo svetinjo. — Vihar navdušenja je izval govor staršeka-sokola brata Tasa Popovića, ki se je ginjen zahvaljeval usodi, ki mu je naklonila, da vnovi vidi Sokole zbrane pod novim praporom. Poljubljajoč prapor, je opominjal navzoče, da ne pozabijo zaslužjenih bratov. Po razvitju prapora se je vršila interna sokolska zabava. Zdej imata obe sokolski društvi v Beogradu, ki sta jako delavni in vidno napredujeta, svoje lastne prapore.

Sport

OTVORITEV KOLESARSKSE SEZONE.

Dirke kolesarskega kluba Danica na Ježici.

V nedeljo je S. K. Danica na Ježici otvorila letošnje kolesarsko sezono s tekmo, ki se je vršila pod zelo neugodnimi okolnostmi. Toda kljub temu je agilno društvo hotelo pokazati, da se ne straši nobenih ovir. Postavilo je sedem svojih najboljših dirkačev, od katerih je vzbudil pozornost zlasti Mirko Prošek, ki je skoraj novinec, a utegne v doglednem času postati resen konkurent našim najboljšim dirkačem.

Vršile so se štiri dirke:

1.) Na 1 km za novince, od katerih je prišel v 1:40:6 kot prvi na cilj Cunder Milan, kot drugi Avbelj, kot tretji Krečić.

2.) 5 km z obratom za juniorje: 1. Prošek 9:31:4, 2. Avbelj, 3. Cunder.

3.) Glavna dirka na 10 km: 1. Prošek 18:47:6, 2. Ramovž 19:14:6, 3. Pečnik A. 20:52.

4.) Končna dirka s handicapom na 5 km z obratom: 1. Prošek 9:4, 2. Ramovž, 3. Pečnik.

Izidi dirk so razveseljivi, ker so morali dirkači voziti na popolnoma mokri in s kamnom posuti cesti. Po dirki je predsednik kolesarske Ilirije iz Ljubljane g. Ogrin pozdravil dirkače in kolesarje Danice, nakar so se razdelile nagrade.

Se nekaj nedeljskih tekem. Köln: Westham United : reprezentanca Kölna 2 : 0. Bratislava: Makabi : Floridsdorfer A. C. (Dunaj) 1 : 0. Dunajsko Novomesto: Reprezentanca Nižje Avstrilske : reprezentanca Zapadne Madžarske 2 : 0 (0 : 0).

Olimpijske vesti. Prvi nasprotnik našega nogometnega moštva, reprezentanca Uruguaya, je že dospela v Pariz ter pridno trenira. Za vse sportne panoge se je za olimpijado prijavilo 41 narodov. Portugalska je umaknila svojo prijavo za nogometno konkurenco. Švedski vsled tega ne bo treba nastopiti v izbirnih tekmah, temveč bo brez teh vstopila v pravi nogometni turnir. FIFA. je imenovala mednarodni komite, ki bo določeval sodnike za olimpijske nogometne tekme. V tem komiteju so znani Holandec Mutters, Švicar Gassmann ter Francozi Delaunay, Boibaut in Jandin.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija v Ljubljani, priredi svojo običajno otvoritveno dirko v nedeljo, dne 18. t. m. ob 15. uri na progi Zg. Šiška (km 2).

St. Vid in obratno. Prijave sprejema klubov predsednik g. Franc Ogrin, Gospodarska cesta 14, najkasneje do četrtka, 15. t. m. zvečer ob 18. uri. Prijavnina 3 Din. Za poznejše prijave, katere se zaključijo v soboto, dne 17. t. m. opoldne, je treba plačati dvojno prijavnino — Odbor.

Veslaška sekcija Lj. S. K. Danes ob 17.30 obveze sestanek za vse izvršujoče člane v čolnarni.

Nočna tekma skozi Zagreb. V soboto zvečer se je vršila nočna tekma skozi Zagreb, pri kateri je na približno 5000 m dolgi progi zmagal Percel (Maraton) v 17:31:4. Po točkah je zmagalo moštvo Gradjanskega. Skupno je startalo 12 tekačev, in sicer od Gradjanskega Viktorije in Maratona. Moštvo Gradjanskega je dobilo Druckerjev pokal.

Mednarodna sportska razstava v Parizu je bila v petek, 9. maja slovesno otvorjena.

Nov sportski list v Beogradu. V Beogradu je pod uredništvom G. Vojina Gjorgjevića pričel izhajati nov sportski list «Sport», ki prinaša članke v latinici in cirilici. «Sport» izhaja vsako nedeljo.

Politične stranke med ruskimi emigranti

Ruski begunci v naši kraljevini so po politični pripadnosti jako razcepljeni; menda je ni politične stranke, razen boljše, ki bi med njimi ne imela pristajalcev. Očividno pa so desničarski elementi med njimi najbolj zastopani. Toda tudi med njimi obstaja mnogo razlik glede politične orientacije; saj so celo med caristi nič manj kot štiri frakcije.

Predvsem se dele caristi na pristajo absolutne monarhije (še vedno!) in na konstitucionaliste. Med onimi, ki so za absolutno monarhijo, sta zopet dve struji. Prva je struja Velikega kneza Kirila Vladimiroviča, kateri stoji na čelu grof Bobrinski in ki izdaja svoj list «Vjera i vjernost» v Novem Sadu. Druga je struja Nikolaja Nikolajeviča in vodi jo general Bezobrazov; v Beogradu izdaja svoj list «Novoje Vremja».

Tudi med konstitucionalisti obstajata dve struji; prva zahteva krepko monarhijo, sicer z ustavo, ali vendar ne posve demokratično. Imenuje se Jefimovska in je tudi za Nikolaja Nikolajeviča. Druga struja, tako imenovani «Nacionalni komitet», s profesorjem Saltykovim na čelu, zahteva moderno ustavno-parlamentarno monarhijo.

Nadalje obstoja še nacionalno demokratska skupina okrog prof. Pletnjova, ki še nima določenih nazorov o obliki vladavine, marveč prepušča to bodočim razmeram. Potem je še nacionalno-republikanska frakcija, dalje kmetijska stranka «Krestjanskaja Rossija», ki jo vodi profesor Maslov v Pragi, a mu je sedaj politično delo pri nas oteženo.

V poslednjih dneh se je vnela živahna polemika po emigrantskem ruskem časopisu; Kiril Kirilovič je poslal iz Nizze manifest na vse Ruse, ki ga je prinesla tudi novosadska «Vjera i Vjernost», katerega pa zavrača beograjsko «Novoje Vremja» zelo energično, pozivajoč Ruse, da se zbero okrog Nikolaja Nikolajeviča.

Vreme

Dunajsko vremensko poročilo. V Avstriji je bilo deloma oblačno. Na Predarlskem se je razjasnilo. Temperatura se dviga. Vremenski položaj se je nekoliko zboljšal. Napoved za sredo: Precej jasno, topleje, lahki vetrovi. Nevihte niso izključene.

Lastnik in izdajatelj: Korsorij «Jutra». Odgovorni urednik: Fr. Brosović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Prostovoljna javna dražba

raznovrstnega moškega in ženskega blaga, gotovih oblek za dame in gospode, perilo, kravate itd. Polnoma nova dva krojaška šivalna stroja znamke „Pfaff“ in „Singer“. Nadalje stelaže, pulte, mize, katere so pripravne za vsako trgovino. Začetek dražbe dne 14. in 15. t. m. ob 9. uri dopoldne. Vse omenjeno blago ogleda se vsaki dan v konfekcijski trgovini Židovska ulica št. 5. 2412/a

Vse potrebščine za strojepis.

Pisarniške opreme. L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ul. 6/1.

Kdor hoče spoznati

mesta in kraje v Hrvatski, Bosni, Vojvodini, Srbiji, Dalmaciji itd., naj naroči

A. Melik:

Jugoslavija

Zemljepisni pregled. II. del.

Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis naše države. Knjiga velja s pošilno vred 62 Din, boljše izdaja 67 Din 60 p. Naroča se pri Tiskovni družbi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

487/a

Dalmatinski prvovrstni

Portland cement

svetovne znamke

SALONAR (Tour)

nudi po najnižji dnevni ceni promptno tvornica „SPLIT“, del. dr. za Portland cement iz ekladišča v Ljubljani Aleksandrova o. 12.

Vsaka
beseda
50 par

Mali oglasi

Za
„Dopisovanje“
in „Svetlo“
vsaka beseda
1 Din

Glavna vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje“ in „Svetlo“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Priročje se je mali oglasi, ki se plačajo v naprej. Plača se lahko tudi v zameno. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena zamena za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Službe
(dobe)

Za takojšen nastop

Prejmemo v stalno službo dobrega, samostojnega in sposobnega strojnega klijčavničarja. Oziroma se le na obsejane prošnje, katerim damo prosto stanovanje, kurjavo in razsvetljavo ter vrt brezplačno na razpolago. Plača po dogovoru in smotnosti. Ponudbe na upravo v Bedekovcih. 10046

Potniku

ki potuje po celi Jugoslaviji, ki zastopa še drugo firmo, oddam proti dohiti proviziji dobro iedeči predmet. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Dobro uveden“. 10107

Likarico

to dobro moč. Hsem za enkrat na mesec. Naslov pove uprava „Jutra“. 9709

Provizijski potnik

se išče. Ponudbe pod šifro „Dobro provizijski“ na upr. „Jutra“. 10141

Službe
(iščejo)

Strojniki

z večletno prakso, vešč vseh popravil pri parnih in benzinskih kotlih, ispravljanju strojevodja in kurjača, z dobrih sprevajalci, išče primerne službe. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Strojniki“. 10062

Gospodična

primerne izobrazbe, vešč slov., nemškega in italijanskega jezika, želi premeniti mesto kot trg. pomočnica spec. stroke, event. vstopi tudi kot začetnica-blagovničarka, najraje v mestu. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Zanesljiva opora“. 9831

Čevljarški pomočnik

ise službo pri dobrem mojstru, najraje v Ljubljani. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „1360“. 10100

Kot družabnica

sem h kakoli starejši dami. Grem tudi izven Ljubljane. Govorim slovensko, hrvaško in nemško. — Ponudbe pod „Družabnica“ na Aloja Company, Ljubljana. 10101

Krojaški pomočnik

veščban, išče mesta za takoj, in gre tudi na deželo. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Krojači“. 10121

21letni mladenič

z letno pišarniško prakso, bivši art. podoficer, išče primerne mesto samostojno. — Čejeje ponudbe pod šifro „Mladenici“ na upr. „Jutra“. 10127

Službo k otrokom

ise takoj letno deklica, ki govori slov. in nemško. Naslov pove uprava „Jutra“. 10137

Primerne službe

za stalno, išče absolvent I. st.alka Trgovske visoke šole z strokovnim izpitom. Zimsko je slov. in nemščina. — V početku sprejme vsako mesto proti eksistentnemu umiku, tudi proti stanovanju in hrani pri podjetju. Kraj poljubno. Cenj. oferte na upravo „Jutra“ pod šifro „21 let“. 10015

Izurnjena šivilja

se priporoča cenj. damam za izdelovanje damskih oblek in kostumov po nizkih cenah. Po delo pride lahko v hišo. Gre tudi na dom v boljšo hišo ali v konfekcijsko trgovino. Naslov se izve ali za je pustiti v upr. „Jutra“ pod značko „Šivilja I“. 10113

Deklica

stara 15 let, išče mesto učence pri šivilji, modistki ali v kakoli trgovini teci. blaga. Naslov naj se pošlje na upravo „Jutra“ pod šifro „Dobra deklica“. 10116

Prodajam

Restavracijem

in gostilničarjem se priporoča za nakup papirnatih servizetov trdka M. Tobar, Ljubljana. 1000

Katica, povej mi,

kje si kupila posodo? Ali ne veš, da se kupi najboljša pri Viclanu, Maribor, Glavni trg? 101

Zobotrebec

večje partije ugodno napredaj. — Ponudbe pod šifro „Zobotrebec“ na upr. „Jutra“. 10059

Radi preuredbe pogona

se takoj proda po zelo ugodni ceni parni stroj 10 KS ter stoječi parni kotel 6 atm. 14 m² kurilne plošče. Stroj se lahko vidi v pogonu. — Tovarna kartonirane Josip Krmpotič, Vir pri Domalah. 10086

Požor, kmetovalci!

Vašed selitve prodam popolnoma nov stroj za stiranje kosi (izborna hrana za porutino) in žita (koruze, ovsa I. dr.). Cena 200 Din. — Ponudbe pod „Stroj“ na upravo „Jutra“. 9997

Važno za trgovce

in zasebnike! — Prodajam po nizki ceni navodila za napravo raznih opojnih pilav, barv, kozmetičnih in toaletnih predmetov, pomad, praškov, mila, sobne paste, dišav, črtila in ličila, lakov, najuspešnejših muševcev in drugih predmetov. — (Izbira nad 500 vrt). — Interesenti naj se javijo pod „Sigurno“ na upravo „Jutra“. 9934

Vrtne stole

prodaja najceneje Rožmanc & Komp., Ljubljana, Mirje 4. 9232

Otroški vozički

dvokolesa, šivalni stroji, motorji (novi in rabljeni) cenovno napredaj. Prodaja tudi na obroki. Ceniki franko. Prihoda F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 8301

Moško kolo

dobro ohranjeno, se proda za 1500 Din. Pogoda se lahko na Bistvebovi cesti št. 3/II, deano, od 8.—12. in od 10. do 18. 10103

Otroški voziček

se proda. Naslov pove upr. „Jutra“. 10130

Valvasor

„Ehre d. Herzogthums Craina“ originalna izdaja iz 1.1689. zelo dobro ohranjeno, se proda. Interesenti naj javijo naslov na upravo „Jutra“ pod „Valvasor“. 10120

Perolina brizgalna

(Luftdesinfektor) za pol i vsebine, skoraj popolnoma nova, se po ugodni ceni proda. Naslov v upr. „Jutra“. 10121

Kočija in voz

dira na peresih, se proda. Naslov pove uprava „Jutra“. 10143

Hrast, smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm, kupino vsako množino, najraje na prosti židani most-Brežice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer so isti lahko ogledajo, prosimo na naslov: And. Jakli, Krmelj, Dolenjsko. 1017

Kože divjačine

vseh vrst, kupuje skozi celo leto in v vsaki množini D. Zdravil, trgovina umja, Ljubljana, Sv. Florjana ulica št. 2. 949

Solnate vreče

kupim vsako množino. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Solnate vreče“. 9809

Moderne knjige

novije, kupim. — Ponudbe pod šifro „Knjige“ na upr. „Jutra“. 10133

Nepremičnosti

Kupiti ali prodati

vile, stanovanjske, trgovske in obrtne hiše, knataša posestva, graščine, žage, mline, stavbne parcele itd.

oddati ali najeti

stanovanje, sobe, trgovske in obrtne lokale

najeti ali oddati posojilo

morete najuspešneje le potoma „Posest“

Enodružinsko vilo

ali hišo v Ljubljani, kupim proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe z navedbo najnižje cene in lege stavbe pod „Prosto stanovanje“ na Aloja Company, Ljubljana. 10022

Hiša

z vsem malim gospodarskim poslopjem in sadnim vrtom, ki meri 43 oravov in 99 m² 1 parcela njive in izmeri 88 orav 48 m², se proda za Din 66.250 (265.000 K) v Zg. Otoku pri Radovljici. — Več pove Ivan Resman, Gorica št. 7, p. Radovljica. 9857

Majhno hišo

z dvemi stanovanji, kletjo in vrtom, prodam v bližini Garnizijske bolnice v Ljubljani. Naslov pove uprava „Jutra“. 10097

V najem se odda njiva

(8200 m²) dobro vdelana, pod Rodnikom, Rudolf Laseanek v Mariboru. 10099

Hiša in pekarijo

na Dolenjskem, se proda pod ugodnimi pogoji. Naslov pove uprava „Jutra“. 10102

Posestvo

skoro nov mlaj, vodni moč in prostor na razpolago se za kakor drugo vodno obrt v lepem kraju na Gorenjskem, napredaj. Naslov pove upr. „Jutra“. 10111

Hiša

z 3 orali zemljišča, za Din 50.000, pod zelo ugodnimi pogoji napredaj. — Jakob Miličič, Smolkavč 27, Hoče pri Mariboru. 10078

Prodaja posestva

Hiša z gospodarskim poslopjem, 58 oravov zemlje, dva sadna vrta, veliko parcelo lesa, radi odstopavanja napredaj. — Oddam tudi samo polovico. — Poljanec daje Iv. Mayerle, Suhi potok, p. Mozelj-Kočevarje. 10142

Soboj išče

v sredini mesta mirna gospodična s posebnim vdom, brez vsake postrežbe. Naslov pove uprava „Jutra“. 10054

Opremljeno stanovanje

(2 sobi, kuhinja, kopalnica) v bližini Tivolija, se odda za mesec julij in avgust proti zmerni najemini. Naslov v upr. „Jutra“. 10020

2 prazni sobi

v centru mesta v novi hiši, se oddaja. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10104

Prazno sobo

s posebnim vdomom 80cm v centru mesta, ali v kakli vili s 1. julijem. — Plazene ponudbe pod „Soba 1. julij“ na upravo „Jutra“. 9593

Opremljena soba

s brano, se odda v sredini mesta solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10123

Na stanovanje

kjer ima lahko vso postrežbo, event. porabo kuhinje, se sprejme gospodinja. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10098

Išče se stanovanje

vaj 2 sob, kuhinje in pralnika v Ljubljani, se išče. Plača se event. 1—2 leti naprej. Ponudbe pod „Išči na upravo „Jutra“. 10128

Velika soba

in kabinet, opremljena ali tudi prazna, v novi hiši v predmestju, se odda s 1. majem mirni stranki. Naslov na ceno pove upr. „Jutra“. 10112

Iščem stanovanje

s sobo in kuhinjo, ali dve majbi sobi in kuhinjo v okolici Sv. Petra. — Naslov je poslati na upravo „Jutra“ pod „Poštena stranka“. 10126

Opremljeno mes. sobo

s posebnim vdomom, 1800 samski železniški uradnik za junij ali julij. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Cena“. 10094

Opremljeno sobo

blizu svetla, 1800 zakonika dvojica brez otrok za takoj. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Mir“. 10148

2 zelo lepi sobi

opremljeni ali tudi neopremljeni, s posebnim vdomom, elektr. razsvetljavo, se odda. Naslov pove Aloja Company, anončna družba v Ljubljani. 10147

Lokal

se odda v majem mestu na Dolenjskem na najbolj prometnem kraju — veličast 5 m². Event. se proda tudi popolnoma nova hiša, na najlepšem prostoru, primeren za vsako trgovino ali obrt. Naslov v upr. „Jutra“. 9850

Ključavničar, delavnica

na prometnem kraju, dobro opremljena, v mestu ali na deželi, vzamem v najem. — Ponudba na upravo „Jutra“ pod „Delavnica“. 10125

Dobro iedeča trgovina

z mešanim blazom na deželi, se odda v najem radi druzinskih razmer z vsem inventarjem. Naslov pove upr. „Jutra“. 10135

Udeležim se

kakega podjetja s kapitalom 50—60.000 Din. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Kapital“. 10118

Posodi se 100.000 Din

na večje obrti, na prvo mesto. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vknjizba“. 10144

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

V svrhu ženitve

želi znanja 24letna šivilja s gospodom 25—33 let starim. Prednost imajo železničarji. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, na upravo „Jutra“ pod „Zvestoba“. 10098

Dopisovanje

Nemec iz Nemčije

ise gnanja in družbe z nemško govornimi v svrhu skupnih nedeljskih izletov. Prijazna sporočila prosit pod „St. 991“ na upr. „Jutra“. 10095

Zaloga klavirjev

in pianinov, najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Schweighofer, Original Bögel (80. Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 5. 514

Harmonike

prvovrstno blago, izdeluje in popravlja trdka M. Musić, Ljubljana, Šelenburgova ul. šte. 6. — Velika zaloga. 9089

Pianino

se malo rabljen, se proda. Naslov pove uprava „Jutra“. 10104

Citra poučuje

gospod. Prvovrstni uspehl. Hodi tudi na dom. Učna ura 6 Din. Ponudbe pod „Pouk“ na upravo „Jutra“. 10148

Volčje pse

čiste pasme, deset tednov stare, rodnik (Stammbaum) na razpolago, proda Rodolšek, Sv. Ilj pri Mariboru. 9609

Razpoc

Amater-fotografi, pozor! Za izvršitev vseh del se priporoča fotograf Ilgon Hilsner, Ljubljana, Valvazorjev trg. 950

Brilvice

Mim. Giletti in brivice, se sprejmejo v elektr. brušenje v drogeriji Anton Kane, Ljubljana, Židovska 1. 710

Prostov. javna dražba

lesne prenosne barake, difereencial „Fint“ in razložna motorna kola Laurin-Klement, se vrši v četrtki dne 15. maja 1924 ob 10. uri na Hcu mesta v Hrenovi ul. št. 17. Informacije daje pisarna dr. Fern Noraka, dr. Alojzija Klobučnik v Ljubljani, Delmatinova ulica št. 3. 9933

Pozor, krojači in šivilje!

Najmoderneje kroje za dame in gospode po meri izdeluje I. konces. modna krojaška šola v Ljubljani, Židovska ulica št. 5 (v veži, na levo). — Istotam tečaj za krojenje, tudi za novilije. Začetek 17. maja. 10096

DAMA 567/a

se najhitreje moderno in okusno početi z uporabo

lasnega obročka

Vedno velika izbira vpletk (kit). Priporočam se za vsa lasna dela kakor tudi za barvanje sivih las s „L'Oreal Hene“, tudi v modnih barrah

N. Podkrajšek

frizer za dame in gospode, Sv. Petra cesta 32.

Cenjenemu občinstvu vljudno sporočam, da otvorim s 15. t. m.

podružnico

na Marijinem trgu št. 2
(nasproti frančiškanske cerkve)

kjer bom imel vedno na zalogi iste izdelke, kakor v svoji pekarni na Gospodarski cesti št. 7.

Priporočam se za obilen obisk ter zagotavljam v naprej točno in solidno postrežbo.

VILJEM BIZJAK
parna pekarna
Ljubljana, Gospodarska cesta 7.

Dražbeni oklic.

Dne 17. junija 1924 ob pol 10. uri dopoldne bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 5 dražba nepremičnin zemljiška knjiga Reka vl. št. 107 in 302, obstoječih iz hiš, gospodarskih poslopij, žage, mlinarjiv, travnikov, neposekanih gozdov, vinogradov in pašnikov.

Cenilna vrednost: 321.028 Din 95 para.
Vrednost pritiklin: 39.147 Din 50 para.
Najmanjši ponudek: 240.117 Din 63 para.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski podpisanega sodišča.

Okrajno sodišče na Vranskem
dne 5. maja 1924.

Prometni zavod za premog

d. d.
v Ljubljani
prodaja

premog

iz
slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in raspečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta št. 15/II.

Najboljši uspeh imajo „Mali oglasi“ v „JUTRU“!

Naumann
Germania
S&M

MAURICE LEBLANC: TIGROVI ZOBZE

Njegov glas se zmede. On sam zapazi, kako čudna je njegova vloga, kako neprimerna in nerazumljiva ta intervencija. Pod začudenim, vprašujočim pogledom Sauverandovim Perenna celo zardi in se zave, da ga je nasprotnik pravkar spregledal in odkril njegovo tajnost.

Dolg molk sledi; Perennov pogled se srečuje s pogledom Florence, pogledom sovražnim, zaničljivim. Je li tudi ona razumela?

Perenna molči in čaka na Sauverandova pojasnila. Njegove misli pa se zopet mrzlično sučejo okrog Florence.

«Govoriti hočem!» pravi Gaston Sauverand, «in opravi bom na kratko. Sicer pa ne vem mnogo. Ne zahtevam, da mi verujete, govoriti vam pa hočem čisto in polno resnico.»

Potem nadaljuje: «Nikdar nisem srečal Hipolita Fauvillea in Ane Marije, bil sem pa z njima v korespondenci — bratanci smo —, ko smo se slučajno sestali pred nekaj leti v Palermu, kjer so Fauvilleovi prezimili tačas, ko se je gradila njihova nova palača na Boulevardu Suchet. V tej srečni deželi smo živeli skupaj vsak dan. Hipolit in Ana Marija se nista posebno skladala. Po takšnem burnem večeru sem jo presenetil v solzah. Takrat nisem mogel zase zadržati svoje tajne. Priznal sem jej svojo ljubezen. Bilo je pisano, da te ljubezni ne bom nikdar pozabil, da ne bo nikdar izbrisana iz mojega srca.»

«Vi lažete!» bruhne don Luis, ki se nima več v oblasti. Včeraj v vlaku sem vaju oba videl!

Gaston Sauverand pogleda deklico, ki si še vedno zakriva obraz in tiho plaka v dlani. Potem ne odgovori na medklic, marveč mirno nadaljuje svoje pripovedovanje:

«Tudi Ana Marija mi je vračala mojo ljubav. Priznavam,

toda prisegel sem jej, da je ne bom prosil, česar bi mi ne smela dovoliti. Držal sem svojo prisego. Preživela sva nekaj tednov nepopisne čiste sreče. Potem je Hipolit Fauville našel moj dnevnik. Takšni bedasti slučaj se včasih zgode in odločajo o sreči več oseb... Poprej pa sva bila oba pod zaščito neprekosljive prijateljice, udane nama v iskrenem prijateljstvu. Z nama je bila Florenca.»

Don Luis začuti, da mu srce močnejše bije. Sedaj upa, da bo videl točneje, da se mu pojasni marsikaj. In ni se varal. Morda pa je že pod vplivom tega Sauveranda, čegar iskreno pripovedovanje ga več kot zanima? Sauverand nadaljuje:

«Petnajst let poprej je moj bratranec Raul Sauverand v Buenos Ayresu pohčeral sirotico in jej po svoji smrti prepuštil vse svoje premoženje. Osamljena se je vrnila k nam, k rodbini. Izobrazila se je in postala, kar je danes. Ni hotela živeti ob svojem premoženju, marveč ob svojem delu. Živela je z nami in sprejela mesto vzgojiteljice pri malem Edmondu. Postala je iskrena in obožujoča prijateljica Ane Marije Fauvilleove.

Bila je torej tudi moja prijateljica v onih srečnih dneh. Bila je najin angel varuh.

Ko pa je Hipolit po nesrečnem slučaju našel moj bedasti dnevnik, je njegov srd izbruhnil nepopisno. Hotel je najprej pognati Ano Marijo. Ko pa mu je dokazala svojo nedolžnost in poštenost, se je odrekel ločitvi, toda pod pogojem, da se ne smeva videti nikdar več.

Odšel sem, s smrtjo v srcu. Tudi Florenca, ki je bila odpuščena. Poiskala si je potem mesto pri vašem predniku grofu Malonescu. Jaz pozneje nisem ni enkrat več govoril besedice z Ano Marijo. Toda neizbrisna in nepozabljiva ljubezen naju je še vedno družila. Niti ločitev niti čas nista mogla prekiniti najine ljubezni.»

«Komedijski!» si misli Perenna.

In se spomni, da imajo vsi isto misel tudi, kadar poslušajo zagovor Ane Marije. Torej je kriva tudi ona? Ali v sporazumu s to bando? Ali kako je prav za prav vse to? Ali pa morda govori ta mož istino?

«In dalje?» vpraša Perenna.

«Potem je prišla vojna, jaz sem moral k četni, potem k tehničnemu oddelku.»

«In gospa Fauvilleova?»

«Stanovala je v Parizu v svoji novi palači. Med njo in možem se ni nikdar govorilo o prošlosti.»

«Kako veste? Sta si li dopisovala?»

«Nisva. Ana Marija ne odstopi od dolžnosti niti za hip. Pisala mi je vse to Florenca, katero je Ana Marija večkrat obiskovala. Obe ženski nista o meni nikdar govorili, je-li, Florenca? Ana Marija tega ni dopustila. Toda vse njeno življenje in vsa njena duša sta bili polni spomina in globokega čuvstva.

Koncem koncev sem si jaz zaželel njene bližine. Ko so me odpustili od vojaštva, sem se preselil v Pariz. To je bila moja pogreška.

Vse to se je zgodilo lani. V ulici du Roule sem se naselil v manjši hišici in nisem zahajal nikamor, da me ne zapazi Hipolit. Nisem hotel motiti njenega miru. Samo Florenca je vedela zame. Od časa do časa me je obiskovala. Jaz sem lo proti večeru odhajal na sprehode v Bois de Boulogne.

Enkrat sem korakal tudi mimo njenega stanovanja. Ona je bila na oknu, videla me je, zardela, spoznala. Bil sem iznova nepopisno srečen. Vedel sem, da ve za mojo bližino in da je vsa moja. Hodil sem mimo njenega okna vsaki dan kakor šolarček. Nič več. To je vse.»

«Kako, vse?» vpraša Perenna. «Pričakoval sem dokazov.»

«Nimam dokazov.»

«Torej ne verujem!» ga zavrne don Luis srdito. «Tisočkrat ne! Če mi ne predložite dokazov, vam ne morem verjeti niti besedice vsega tega vašega petošolskega pripovedovanja!»

«In vendar ste doslej verjeli vse dobesedno, kakor sem vam pripovedoval!» pravi Sauverand enostavno.

Don Luis ne ugovarja. Samo enkrat še pogleda Florenco, ki, ga, tako se zdi, gleda sedaj z manjšo odpornostjo, in kakor da želi, da se don Luis ne upira vtisom Sauverandovega pripovedovanja.

Don Luis zamrmra: «Nadaljujte!»

Konec prvega dela.

Originalna Jazz-Band

Plesi

712/a

Razne atrakcije

Odhodni postaji:
RIJEKA: Hotel
Europa (avtomobilski
biljni postaja)
OPATIJA: Pred
kavarno „Principe
Umberto“
Prej odhod ob
11:30 uri dopoldne

Cercle des Etrangers - Zamet - Slavenski Monte - Carlo

Prehodišče z Rijeke in Opatije na Jugoslovansko področje s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure; vožnja traja 15 minut

Doznanje se odvar-
ja vsak dan ob
11. uri dopoldne
Prej odhod ob
11:30 uri dopoldne
Cene vožnje tja in
nazaj Lit. 6—

Amerikanski bar

Prvorazredna restavracija

Nogavice

svilen flor Din 45—

pri 11

R. Sinkovec nasl.

K. Sosa, Ljubljana,

Mestni trg 19.

Velika izbora str. majic.

Plačane obroke za

deklice in dočke.

Slike za legitimacije

izdelujejo po najnižjih cenah.

Atelje:

Berthold — Grabjec Frano
Kuno Viktor — Kuno Frano
Fr. Pogačnik — Rovšek Davorin
Uršič Anton

Pozor drž. uradniki!

Slamnike

1716/a

za dame in gospode, najnovejših novosti, ravno tako preoblikovanje in prebarvanje se izdeluje po konkurenčni ceni.

Tovarna slamninkov Alojzij Skrabar, Domžale.

GIANNEO GIUSEPPE

tvornica vrvi vsakovrstne kakovosti

BUSTO ARSIZIO (Italija)

Corso XX Settembre 16 Telefon 113

Povečana produkcija in izvoz vrvi za transmisije

velike napetosti, izdelovanje po selfacting načinu

pletene motroze za vlaknato fužijo, pri katerih se

uporabljajo vlakna iz Makro in Amerike.

Korespondenca italijanska in francoska.

UČENEC

močan, z dobrimi šolskimi spričevali

se sprejme v trgovini z mešanim blagom

Umetni mlin in elektrarna L. GUTENBERGER

Mežica, Koroško.

MERAKL

boje, mastila, lakove, štak, emajle,
kistove i jamačno čisti frizis naj-
bolje kakvoče nude

MEDIĆ-ZANKL

družba z o. z.

MARIBOR, LJUBLJANA, NOVI SAD,

p. družnica, centrala, skladišča.

Tvornice: 679/a

LJUBLJANA - MEDVODE.

Štiri mlade dirjačke tekačke konje

z dirkaškimi pravicami na vsem kontinentu in eno dirjačko kobilo z žrebetom (žrebecem) po Monte-Christu proda takoj ali pa odda v najem 2391/a

Em. Supanc v Rogatcu.

Svarilo!

pred nakupom pletilnih strojev brez vsakega jamstva, ki so vam na ponudbo od raznih nezanesljivih in nestrokovnjakiških prodajalcev le vedel tega, ker jih sami rabiti ne morejo. To dokazujejo nekatere pri-
tožbe.

Pletilne stroje

kupite le tedaj ako se pri-
prate o njih izvornu, ka-
kavosti in uporabi. Da ne
budete slabega stroja drago
plačali in imeli nepotrebn-
no škodo kupite pletilne
stroje le z jamstvom, ka-
tero dobite tudi s poljub-
nem poukom pri truki

F. Kos

Ljubljana, Židovska ul. 5,
kjer vam je tudi kakršno-
koli in hitro popravilo za-
gotovljeno, kar je zelo važno
1010-a

Šentjanski premog

vseh vrst in vsako množino, v
čisto opranem stanju nudi, za ta-
kojšnjo dobavo

Prodajni urad šentjanskega premogovnika

AND. JAKIČ

Ljubljana, Krekov trg 10 1018-a

Težke delavske in vozne konje

štiri- do šestletne

dobavlja vedno po najcenejših cenah

Julio Hoffmann

CAKOVEC (Jugoslavija)

Telefon št. 31

Umetne portrete

izdeluje Foto atelje

I. POGAČNIK

Ljubljana, Aleksandrova 3.

1025-a-III

Damske in dekliske slamnike

v veliki izbiri nudim po
nižjih cenah. Prevzamem
tudi vsa popravila.

Minka Horvat

modistka 654/a

Ljubljana, Stari trg 21.

Ažurira

Toni Jager - Černe

Dvorci trg 1.

26

Sprejme se prodajalka

špecijska, prvovrstna moč, zanesljiva in po-
štena. Nastop takoj. I. Dečko, Celje. 2422/a

Služba

občinskega tajnika

Odda se služba občinskega tajnika pri
Devici Mariji v Polju pri Ljubljani. —
Mesečna plača 3000 K. Nastop službe
dne 1. junija. Prošnje naj se pošljejo do
dne 20. maja županstvu pri Devici Mariji
v Polju. 2440-a

Pozor! Pozor!

Avtomobili naprodaj!

Osebnih in tovornih:

I. Fiat, Wien

L. Deimler, skoro nov, start

in električna razsvetljava

2356-a

I. Perl Liesing, 4tonski

I. Waff, 4tonski

I. Fiat Verpflügstyp,

2 1/2 tonski

I. Fiat Torino, 15 Ter,

1 1/2 ton-ki

v zelo dobrem stanju in generalno popravljeno

Plačilni pogoji po dogovoru.

Pojasniti daje trdka:

„Svetla“, d. d. v Ljubljani,

Hilkerjeva ulica št. 15.

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

2438-a

Slavenska banka d. d.

ZAGREB

PODRUŽNICA: LJUBLJANA

Delniška glavniča Din 50.000.000.—
in rezerve preko Din 12.500.000.—

PODRUŽNICE

Beograd, Bielovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik,
Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota,
Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibe-
nik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE:

Lina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice

AGENCIJI:

Aires, Rosario de Santa Fe

AFILIJACIJI:

Slovenska banka, Ljubljana,

Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnije.

Prodaja lesa.

Gospodarski odbor za Kranjsko
goro-Log proda okrog 800 do 500 m³ sto-
ječega smrekovega lesa v neposredni bližini
kolodvora. — Pismene ponudbe je poslati do
25. maja 1924 načelniku Iv. Robiču
Kranjska gora 49. — Pogoji so na vpo-
gled pri županstvu v Kranjski gori. 2421/a